

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Den pneumatologiska missionen

En kvalitativ studie av hur svenska teologer inom pentekostal/neopentekostal rörelse uppfattar den Helige Andes roll i missionen

HUVUDOMRÅDE: *Religionsvetenskap för ämneslärare IIIb*

FÖRFATTARE: *Maria Bilandzija*

HANDLEDARE: *Aron Engberg*

JÖNKÖPING 2022 november

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	0
1. INLEDNING	2
2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
3. BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING	3
3.1 PENTEKOSTALISM OCH DEN HELIGE ANDEN	3
3.2 DEN PENTEKOSTALA FRAMVÄXTEN	5
3.3 DEN SVENSKA PENTEKOSTALISMENS FRAMVÄXT	6
3.4 TIDIGARE FORSKNING I SVENSK PENTEKOSTAL MISSION	8
3.5. TIDIGARE FORSKNING OM HELIGE ANDE I MISSION	9
4. TEORI OCH METOD	11
4.1 ANALYTISKT REDSKAP	12
4.1.1 <i>Anden som ledare</i>	13
4.1.2 <i>Anden som helare</i>	15
4.1.3 <i>Anden som upplevelse/karisma</i>	16
4.2 METOD	18
4.2.1. <i>Urval av intervjupersoner</i>	18
4.2.2. <i>Bearbetning av material</i>	19
4.2.3. <i>Etiska principer</i>	21
4.3.4. <i>Reabilitet och validitet</i>	22
5. RESULTAT	23
5.1 SYNEN PÅ MISSION	23
5.1.1 <i>Mission som evangelisation och socialt arbete</i>	24
5.1.2 <i>Guds mission</i>	26
5.1.3 <i>Mission som vardagsmission och långt borta</i>	31
5.2 DEN HELIGE ANDES DIMENSION	33
5.2.1 <i>Fadern, Sonen och Den Helige Ande</i>	33
5.2.2 <i>Den Helige Ande i människans vardag</i>	36
5.3 DEN HELIGE ANDES ROLL I MISSIONEN	39
6. DISKUSSION	45
6.1 VAD ÄR MISSION?	45
6.2 VEM ÄR DEN HELIGE ANDE?	47

6.3 DEN HELIGE ANDES ROLL I MISSIONEN	49
6.4 VIDARE FORSKNING	52
7. EN INKLUDERANDE RELIGIONSKUNSKAPSUNDERVISNING	53
8. REFERENSLISTA.....	56
9. BIFOGADE BILAGOR: INTERVJUGUIDE.....	57

1. Inledning

Pentekostalism är kanske den form av kristendom som växer allra snabbast runtom i världen (Anderson & Westerlund, 2012:9). Beräkningar varierar, men en vanlig uppskattning anses vara att rörelsen omfattar femhundra miljoner anhängare. Efter den katolska kyrkan är pentekostalism numerärt den starkaste formen av kristendom och omfattar totalt en fjärdedel av alla kristna i världen (Anderson & Westerlund, 2012: 9). Vad är det som gör att den pentekostala och karismatiska inriktningen i kristendomen är den snabbast växande form av kristendom? Grundar det sig i sättet pentekostala rörelser utformar sin mission på eller är det den Helige Andens betydande roll som lockar medlemmar till dessa samfund?

Det finns en tanke i pentekostalismen som menar att det fulla evangeliet borde praktiseras så att det heliga riket blir en manifestation i världen och i människors handlingar (Kärkkäinen, 2018). Hur vägen ser ut för att manifesteras Guds rike blir ett ytterst intresse. Uppsatsen kommer att behandla från den historiska bakgrunden om hur pentekostal mission har verkat globalt, till hur den har tagit sig uttryck för svenska pentekostala kristna idag. Pentekostalism är brett och tar sig i uttryck på olika sätt. Allt viktigare blir det att dokumentera den teologiska uppfattningen av det som står dem nära. Denna undersökning är ett försök att ge en teologisk uppfattning av Andens roll i missionen. Undersökningen består av kvalitativ forskningsmetod med semistrukturerade intervjuer. Det empiriska materialet utgörs av åtta teologer som är aktiva idag i pentekostala/karismatiska rörelser och har arbetat med missionsfrågor. Uppsatsens syfte är att förstå den pneumatologiska missionen som utförts av pentekostala rörelser utifrån ett svenskt perspektiv.

Det är viktigt att belysa det svenska perspektivet för denna undersökning, inte minst för att det var två svenskar som startade den största pentekostala rörelsen nationellt sett, Assembleas De Deus men också för att pentekostalismen är den snabbast växande formen av kristendomen. Som framtida lärare ser jag en nödvändighet att öka medvetenhet om denna form av kristendom som skiljer sig åt från de traditionella kyrkorna och inriktningarna.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur pentekostala teologer uppfattar den Helige Andens betydelse och roll för missionsarbetet. Denna uppsats kommer försöka ge en fördjupad uppfattning kring den teologiska synen på den Helige Andens roll för missionen inom svensk pentekostalism.

- Hur uppfattar informanterna den Helige Andens roll i missionen?
- Vad har de för syn på mission?
- Vad har de för syn på den Helige Anden?

3. Bakgrund och tidigare forskning

Bakgrund kommer att vara uppdelad i följande delar: Pentekostalism och den Helige Ande, Den pentekostala framväxten, Pentekostalism i Sverige och pingströrelsens uppkomst och verksamhet i Sverige. Därefter presenteras den tidigare forskningen.

Sökord för litteraturen har varit Holy Spirit* AND Mission*, Pentecostal* AND mission*, Holy Spirit AND Mission, Pentekostalism, Pentecostal*, Pentekostal* AND Sverige, Svensk Mission, Pneumatology, Pneumatology AND Mission. Hänsyn har tagits till informanternas förslag på litteratur. Böcker som föreslagits och som använts i undersökningen är *Svensk Mission* och *Pentekostalismen i Sverige på 2020-talet* efter att informanterna talat om den undersökning som gjorts om svensk pingstmission/ neopentekostal mission.

3.1 Pentekostalism och den Helige Anden

Som beskrivits i inledningen är pentekostalism den form av kristendom som nog är den snabbast växande formen av religion. När ordet pentekostalism används så kan den omfatta både klassiska och neo-pentekostala rörelser eller kyrkor och det kan även omfatta de karismatiska rörelser som finns inom andra samfund. Ordet pentekostal syftar på pingsten som är 50 dagar efter påsken, det har sitt ursprung från grekiskan och betyder ”den femtionde dagen” (Anderson & Westerlund, 2012: 9).

Douglas Jacobsen (2021: 49) beskriver pentekostalismen som en av de yngsta kristna megatraditionerna. Dess unga ursprung gör att rörelsens namn kan ses som en oklarhet. Ibland kallas den för ”karismatisk” då den betonar den Helige Andens gåvor. Pentekostalism är en förnyad tro av en tro som kan ha blivit tråkig eller sedd mer som en rutin, den kan även beskrivas som ”Andefylld” då pentekostalismen betonar den Helige Anden. Något som skiljer den pentekostala traditionen åt är dess betoning av den personliga och mirakulösa Gudsoplevelsen (Jacobsen, 2021: 49).

Benämningen pentekostal är det äldsta och vanligaste sättet för att namnge en sådan typ av rörelse. Det pentekostala namnet grundar sig i berättelsen som finns i det Nya testamentet där det sker en beskrivning av den Helige Andens nedstigning på Jesu lärjungar under pingstdagen

några veckor efter Jesus Kristus död. I det Nya Testamentet beskrivs berättelsen om pingst som en övernaturlig kraft som lärjungarna fick, där lärjungarna lämnade mötet de var på och talade upphetsat på ett sätt som andra människor uppfattade som olika språk (Jacobsen, 2021: 49). Den pentekostala andligheten handlar om att i sin egen kropp känna Guds närvaro. Pentekostalismen handlar inte enbart om ortopraxi som betyder rätt beteende och ortodoxi som står för rätt övertygelse. Inom pentekostalismen så har känslor en betydande roll men även att vara omsluten av Guds kärlek. Genom Guds närvaro ska en människa bli helad både känslomässigt och fysiskt. Genom att en människa ska släppa taget och släppa in Gud, alltså på ett sätt släppa taget om kontroll så kan en människa uppleva Gud och slappna av med Guds Ande som flödar i kroppen (Jacobsen, 2021: 50–51). En gåva som den Helige Anden ger är förmågan att tala i tungotal och tungotalsmål har följt med pingströrelsen från början. Genom tungotalsmål hjälper den Helige Anden människor att tala med Gud. Det finns även en uppfattning av flera pentekostala anhängare att tungotal verkar som ett bevis, ett yttre tecken på att en människa mottagit dopet tillsammans med den Helige Anden. Andedopet innefattar både helheten av den Helige Andens betydelse och ett mottagande av en ny andlig kraft (Jacobsen, 2021: 51).

Vidare förklarar Jacobsen (2021: 51) att det finns många pentekostala anhängare som tycker att tungotalsmålet är en unik och nödvändig upplevelse eftersom det är det som utmärker en människa till att vara en pentekostal kristen. Idag kan tungotalsmålet ses som något valfritt då en människa kan nå det Ande-fyllda livet genom andra vägar som inte behöver vara förknippat med en specifik upplevelse och som utgör ett tecken på dopet med den Helige Anden (Jacobsen, 2021: 51). Pentekostala anhängare tror på det mirakulösa, precis som andra kristna, men de uttrycker att Guds underverk är något som ska vara en del av det vanliga kristna livet. Pingströrelsen vill påpeka att mirakel sker hela tiden. Det är för att Gud är den som hela tiden vakar över alla människor och som alltid är redo för att ingripa. Genom att de delar denna tro på vardagliga mirakel så ägnar de sin tid mycket åt att be och förvänta sig svar från Gud. Det kan handla om att be för allt från en bra parkeringsplats till att bota cancersjuka. Det finns aldrig något som är litet eller för stort som bönen inte kan förmedla till Gud (Jacobsen, 2021: 51).

Likheter inom pentekostala och karismatiska rörelser som är beskrivna ovan är bara toppen av ett isberg, så som Anderson & Westerlund (2012: 30) beskriver det. Olika organisationer har olika inriktningar, alltså är karismatisk och pentekostal kristendom sammanfattad av likheter mellan många olika former av denna typ av kristendom. Det är svårt att finna gemensam definition för vad som är grunden i de pentekostala och karismatiska rörelserna. Anderson &

Westerlund (2012: 30–33) problematiserar definitionen av pentekostalism då det i många delar av världen skiljer sig mycket åt. Den nordamerikanska pentekostalismen delar uppfattningen om att människor som genomgått andedop kommer få gåvan att tala i tungor och att tungotal kan vara något som kännetecknar pentekostalism. Det blir dock en väldigt begränsad definition, menar Anderson & Westerlund (2012: 30–33) av pentekostalism eftersom i vissa pentekostala rörelser som finns i Europa och Latinamerika samt de flesta karismatiska rörelser delar inte uppfattningen av att tungomålstalande är ett utmärkande bevis på andedop. Det lämpligaste sättet att beskriva pentekostala kyrkor världen över är att de genom fenomenologiska och teologiska grunder betonar den Helige Andens gåvor. För en bredare beskrivning går det att säga att pentekostalismen betonar en förmåga att förkroppsliga evangeliet, men som kan ske genom olika kulturella former. Den världsvida pentekostalismen måste ses i en bredare kontext, pentekostalismen bör ses som en rörelse vars fokus grundar sig i upplevelsen av den Helige Andens verk och dess praktiserande av den Helige Andens gåvor. Pentekostalismen fokuserar inte mycket på formell teologi eller doktriner, i stället ligger upplevelse och spiritualitet i fokus.

3.2 Den pentekostala framväxten

En afroamerikansk man vid namnet William Joseph Seymour (1870–1922) lyssnade på en predikan av Charles Parham år 1906 som tillhörde väckelserörelsen (Anderson & Westerlund, 2012: 60). Charles Parham inspirerades bland annat helande genom Kristi försoning efter att han själv hade helats ur en reumatisk feber år 1968. Han trodde på andedop och var en av dem som såg tungomålstalande som ett tecken på att en människa genomgått andedop (Anderson & Westerlund, 2012: 55, 60). Seymour blev en bland många som inspirerades av Parhams syn på andedopet. Seymour kom att bli en viktig person för pentekostalismen i Nordamerika då han kom att bli den andliga ledaren för tusentals människor.

År 1906 fick Seymour en inbjudan att i Los Angeles leda en afroamerikansk helighetskyrka, men Seymours syn på att tungomålstalande är ett huvudsakligt tecken för andedopet blev inte populärt och han blev förbjuden att tala i kyrkan. Då valde han att samla anhängare till ett privat hem för att genomföra långa bönemöten. Tungomålstalande och andedop var en viktig upplevelse under mötena. När fler människor anslöt sig förflyttades mötena från det privata hemmet till Azusa Street 312, en gammal lagerbyggnad som användes som en kyrka eller mötesplats för African Methodist Church men även Apostolic Faith Mission. Mötena kunde vara från morgon till sent på kvällen. Mötena var spontana och emotionella. Den Helige Andens

kraft var ett närvarande på mötena då människor sjöng i tungor och föll på marken av kraften (Andersson & Westerlund, 2012: 60–61).

Seymour kom att bli den andliga ledaren för tusentals människor i den tidiga pingströrelsen i Nordamerika. Människor inspirerades av Seymours väckelserörelse och startade själva pingstcentra i Los Angeles. Väckelserörelserna fick hundratals besökare från nationella områden och från andra länder. The Apostolic Faith Mission at Azuza Street, som rörelsen kallades blev till en församling. Anderson & Westerlund (2012: 62–63) hävdar att det idag finns minst 26 pentekostala församlingar i USA som hävdar att rötterna kommer från kyrkan på Azuza Street, bland annat två av de största pentekostala kyrkorna i landet vid namnet Assemblies of God och Church of God in Christ. Seymours kyrka var betydelsefull även för många andra pentekostala väckelserörelser runt om i världen (Anderson & Westerlund, 2012: 62–63).

Anderson & Westerlund (2012: 63–65) berättar vidare om den komplexa frågan om hur pentekostalismen har grundats. De tidiga pentekostala anhängarna hävdar att pentekostalismens uppkomst var plötslig och spontan, gemensam i den Helige Anden. Andra pingstvännen vill säga att pentekostalismen har vuxit från de förgående väckelserörelserna, metodismen och helgelseörelsen som startades under 1800-talet. Det diskuteras dock att pentekostalismens uppkomst går att ses ur ett mer samhällsvetenskapligt, sociologiskt och funktionellt synsätt, eftersom det nu gavs möjlighet även för de marginaliserade och förtryckta i ett samhälle att bli ledare och medlemmar i ett samfund. Det som präglade Seymours rörelse var även bönen om en förnyad och ren kristendom eftersom han och hans anhängare tyckte att kristendomen hade försvagats då ritualerna blev tomma, trosbekännelserna var förtorkade och det präglades även av en rasistisk trångsynthet. De tidiga pentekostala anhängare såg sig själva som de pionjärerna som skulle skapa en ny gudomlig ordning. Väckelsen sågs som det särlaregn som Gud hade lovat människorna och att väckelsen skulle leda till en pånyttfödelse av tron präglad av helande och mirakel som också hade kunnat bli ett tecken på Jesu Kristi återkomst (Anderson & Westerlund, 2012: 65).

3.3 Den svenska pentekostalismens framväxt

Jan-Åke Alvarsson (2021) har bland annat skrivit *Pentekostalismen i Sverige på 2020-talet* där han, tillsammans med andra författare beskriver om de pentekostala rörelsernas uppkomst i Sverige. Han börjar med att beskriva, det som nu kommer hänvisas till, ”Den klassiska

pentekostalismen i Sverige” (Alvarsson, 2021: 33). Andrew G. Johnson var en svensk man som blev omvänd i USA, på Azusa Street, och genom honom så nådde pingstväckelsen Sverige. Johnson tillhörde inte ett specifikt samfund, och därför går det att säga att pentekostalism var till att börja med överkonfessionell. Han tog tron med sig hem till sin hemstad Skövde. När han var tillbaka fick han en inbjudan om att hålla predikan i Filadelfiakyrkan Örebro och på så sätt blev den klassiska pentekostalismen auktoriserad i Sverige (Alvarsson, 2021: 33–34). En andedopsväckelse startades i Örebro när Johnson fortfarande predikade i staden. Andedopsväckelsen spred sig till orter omkring Örebro i vilka även kända baptistpastorer involverades i och fick uppleva andedopet. Många medlemmar kom från baptistförsamlingen. År 1910 bildades Stockholms sjunde baptistförsamling, den församling som senare kom att kallas för Filadelfia, och där möttes personer som upplevt andedopet (Alvarsson, 2021: 34–35). Vidare beskriver Alvarsson (2021, 41) att Petrus Johansson, senare Lewi Pethrus ersatte den tidigare pastorn i Filadelfiaförsamlingen i Stockholm år 1911. Han gjorde så att församlingen växte snabbt under kort tid med hjälp av sitt engagemang för det sociala arbetet. Pethrus var kreativ och hade en förmåga att finna medarbetare som hjälpte församlingen växa och utvecklas. Församlingen hade inte krav på medlemskap för att tillåta människor delta nattvarden, vilket baptisterna reagerade på. Filadelfiaförsamlingen i Stockholm blev utesluten ur Baptistsamfundet år 1913. Uteslutningen menar Alvarsson (2021: 41) verkade som en katalysator till en mer tydlig ”pingströrelse”, alltså det går det att säga att pentekostalismen blev mer karaktäriserad i Sverige vid det här tillfället. Några år efter uteslutningen från baptistsamfundet blev Filadelfiaförsamlingen i Stockholm en del av det som kallas för ”pingstväckelsen” där Lewi Pethrus var ledare.

Pingstväckelsen spred sig snabbt och redan under 1920 talet. Samma år fanns det 340 nya pingstförsamlingar runtom i landet. En ökning skedde från ca. 5000 medlemmar till 30 000 medlemmar enbart under ett decennium (Alvarsson, 2021: 42). När den stora depressionen rådde i början av 1930-talet blev Filadelfiakyrkan, Rörstrandgatan i Stockholm invigd som den största frikyrkolokalen i norra Europa. Trots depressionen så valde flera pingstförsamlingar att verka som nödhjälp för de fattiga. Arbetet som utformades med nödhjälpen kom att kallas för ”Räddningsmissionen” i Stockholm och under 1930-talet växte pingströrelsen med ett medlemsantal upp mot 70–75 000 från att vara ca. 30–35 000 medlemmar, från 458 församlingar till 536 församlingar i Sverige. Det största medlemsantalet Pingströrelsen har haft hittills var 100 000 medlemmar under 1970-talet med ca. 1 000 missionärer som verkade i

utlandstjänst. Under de första hundra åren hade pingströrelsen skickat ca. 3 000 missionärer till mer än hundra länder (Alvarsson, 2021: 42–43).

3.4 Tidigare forskning i svensk pentekostal mission

Den tidigare forskningen för svensk pingstmission finns definierad i boken *Svensk Mission* (Lundström, et al. 2021) av Jan-Åke Alvarsson. I början på 1900-talet var svensk pingstmission beroende av välgörenhetsgåvor eller gåvor som kunde finansiera missionsarbetet. Två svenskar vid namnet Gunnar Vingren och Daniel Berg reste till Brasilien i tidigt 1900-tal med syftet att missionera och deras arbete gav upphov till det som kom att bli globalt sett den största nationella pingströrelsen. Idag heter rörelsen *Assemblies of God*. Daniel och Gunnar skrev om sitt missionsarbete i olika rapporter. Alvarsson (2021: 91) framför att under 1918 fastslog att missionärerna skulle finansieras av den lokala församlingen och inte enbart av en samfundsledning. I inslaget framgår när olika missionärer skickades ut till olika länder och kontinenter, så som Sydamerika, Afrika och Asien. Han redogör även för när viktiga organisationer för missionsarbetet startades, så som IBRA, Pingstmissionens utvecklingsarbete (PMU) och Svensk Pingstmission (SPM). Den svenska pingstmissionen har totalt sett haft missionärer i 104 länder (Alvarsson, 2021: 90–93).

Torbjörn Aronson har skrivit ett inlägg om neopentekostala rörelsers mission i kapitlet ”Missionsengagemanget växer fram i Sverige” (Lundström, et al. 2021). Neopentekostalism kan ses som en karismatisk väckelse. Aronson (2021: 95) ger en förklaring av att neopentekostal mission som har funnits i Sverige sammanfattas av de församlingar och missionsorganisationer som grundats från och med 1980-talet. Livets Ord tillsammans med liknande församlingar från Sverige har bedrivit den stora delen av neopentekostal mission. De har mest riktat sitt missionsarbete i bibelskolor, pastorsutbildningar samt ledarkonferenser. Vid sidan av detta arbete har de även bedrivit evangelisationskampanjer och biståndsverksamheter. Fokusområden för Livets Ord har riktat sig mot gamla Sovjetunionen men även i delar av Asien. Aronson (2021: 96) framför hur missionsarbetet har lett till internationella församlingsnätverk, ett skapades under 2012 vid namnet WOLI (Word of Life International). Gå ut Mission (startades 2001) har också varit en missionsorganisation inom neopentekostal mission där arbetet riktats mot att starta nya församlingar.

3.5. Tidigare forskning om Helige Ande i mission

Först nämner Wonsuk Ma (2007) i sin artikel om pingstmission att pentekostalism har varit en kristendom som fattiga människor har dragit sig till. Han menar att pentekostalismen kan ses som en religion av de fattiga eftersom de inte välkomnades i andra befintliga kyrkor i samhället i början på 1900-talet. Människor blandade sig på ett sådant sätt att sociala normer utmanades. Genom att motta den Helige Andens gåvor (mirakel, profetior, helande med mera) har människor fått en mer social betydelse, de var betydelsefulla. En viktig del inom pingstmissionen är evangelisation och målet är att nå de som vanligtvis inte nåtts så som de fattiga och marginaliserade (Ma, 2007). Undersökningen riktar sig även mot människor eller händelser som genom den Helige Andens kraft verkar och evangeliserar. Här hittas ett mönster av att människor i eskatologisk brådska (alltså i tron om att de lever i yttersta tiden) började evangelisera och bilda församlingar. Den Helige Andens verk i missionen, så som den övernaturliga kraften genom ex. bön och helande är något som förväntas av pentekostala kristna. De förväntar sig att den Helige Anden ska verka genom dem med helande kraft eller utföra mirakel genom dem. Ma (2007) tar upp att pentekostalismen blev en tro för alla, för kvinnor, män, fattiga, vita, svarta och de alla bad tillsammans. På så sätt går det att se den Helige Andens verk, men detta gick att se främst i början på 1900-tal. Ma (2007) vill påstå att samfunden blev mer rasistisk kategoriserade, men vill se att samfunden idag kan lyckas att föra samman människorna med sång eller bön genom den Helige Anden.

Kärkkäinen (2018) har försökt att definiera pentekostal mission i ett mer teologiskt utformande. Det som nämns är att den Helige Anden måste stå i grund för missionen och ska vara ledande i missionen. Han har kommit fram till att pingstmissionen bygger på eskatologisk glöd, och den eskatologiska brådskan var som en motor för missionen. Mission tillsammans med den Helige Andens roll verkade som en katalysator för expansionen i missionen. Det är viktigt att nämna att en pentekostal kristen inte enbart fokuserar på Den Helige Anden. Kärkkäinen (2018) påstår att det snarare har det handlat om kristologin, då det fullständiga evangeliet är något som en kristen ska sträva efter. Kristologin kan ses som en huvudroll för pentekostal andlighet. Kristologin innebär Jesu Kristi femfaldiga roll som Döparen i Anden, Helgelse, Helare, Frälsare och den kommande Konungen. En pingstkristen ska vara vittne för Guds handlingar och genom handlingarna ska de rädda mänskligheten. Strävan efter att uppnå det fullständiga evangeliet är för att manifesteras det heliga riket i världen. Varje pentekostal kristen bör sträva efter att efterlikna Jesus, men den Helige Andes kraft är också viktig att få. Den Helige Anden kan manifesteras sig genom ex. andliga gåvor så som att tala i tungor, profetior eller genom helande.

Evangeliet ska förkroppsligas och på så sätt kommer människan vara mottaglig för den Helige Andens kraft. Vidare skriver Kärkkäinen (2018) om att en pentekostal kristen vill förstå förhållandet mellan kropp och sinne, på detta sätt blir det viktigt att människan kan befrias från känslomässiga eller fysiska sjukdomar och andra åkommor. Denna holistiska syn på frälsning ses i praktiken hos pentekostala kristna i deras missionsarbete genom att de bygger sjukhus, barnhem och skolor, men även i deras iakttagande av de fattiga, missgynnade och marginaliserade i samhället. Den personliga förändringen är också viktig (Kärkkäinen, 2018).

Den tidigare forskningen som är närmast min studie utgörs av Julie Ma (2015) som undersöker den Helige Anden i missionen i sin vetenskapliga artikel. Det hon kommer fram till i sin artikel är att den Helige Anden leder varje missionär i deras missionsuppdrag. För att lyckas i mission ligger det en tyngdpunkt i att som missionär förstå andra människors vardag, kultur och samhälle. Missionären ska vara öppen för att förstå människor som inte befinner sig i samma situation som denne. Julie Ma (2015) diskuterar att genom den Helige Anden så får missionärerna mod för att förkunna evangeliet. Genom helande så söker sig människor till pentekostal kristendom och på så sätt sprids religionen vidare. Till sist vill hon utmärka ett mer konfessionellt antydande om att missionären ska ses som en förmedlare av Guds verk. Mission går inte enbart att styras av mänsklig visdom och styrka.

Anderson (2005) har undersökt olika strukturer och mönster av pingstmission. Han utmärker sex olika drag inom pingstmissionen. Det första utmärkande draget är ”Pneumatocentrisk mission”. Anderson (2005: 31) framför i detta drag den Helige Andens roll i pingstmissionen men även hos pentekostala kristna. Det finns en betoning hos pentekostala kristna i den Helige Anden och ser sig själva som ”sända av Anden” (Anderson, 2005: 31). Han säger att den ledande rollen i missionen är den Helige Anden som kan uppenbara sig till missionärerna på olika sätt, som exempelvis genom profetior eller drömmar. Missionens arbete har en drivkraft av den Helige Anden. Ur Andens utgjutelse har pentekostalismen växt fram och det kan också ha varit en faktor för pentekostalismens stora tillväxt (Anderson, 2005: 32).

Det andra mönster som han presenterar är den ”Dynamiska Missionspraktiken” där han hänvisar till att den Helige Anden utför tecken och under. Han nämner, precis som Julie Ma (2015) att den helande kraften och mirakel som utförts har varit en bidragande faktor för pentekostala framväxten. Han nämner även att det har varit speciellt viktigt med denna typ av mission i länder där samhället präglas av sjukdom och ondska, då pentekostala missionärer ville hjälpa människor både fysiskt och känslomässigt med hjälp av den Helige Anden (Anderson, 2005: 34). I det tredje mönstret nämner han att missionsarbetet har haft rasistiska drag och

mission måste ändras på det sättet att missionärer måste få bättre förståelse av andra människors kulturer, för att inte riskera att samfundet de skapat i landet ska bli alltför främmande. Det fjärde mönstret sammanfattas av att pentekostalismen har spridits med hjälp av att vanliga människor har kunnat bli pastorer och startat sin egna kyrkor. Kyrkorna hade som mål att så småningom bli självständiga, och bli en del av landet men även accepterade av staten. Han menar att missionen behöver kontextualiseras, inte enbart teologiskt sett. I det näst sista mönstret nämner Anderson (2015: 42) att det skett en demokratisering av kristendom där pentekostalismen har en betydande roll för kvinnorna då de aktivt får delta i gudstjänsten, missionera med mera. Ett prästerskap har inte heller varit prioriterat i pentekostalismen eftersom människors deltagande är av betydande roll. Detta kan också ses som en anledning till att pentekostalismen lockat till sig medlemmar. I det sista mönstret fann Anderson (2005: 59) att det finns en andlig frihet i att förkunna evangeliet till nya kulturer som inte enbart sammanfattas av västerländsk kristendom. Pentekostalismen är inte bunden till en plats eller till ett land. Den har på ett sätt bidragit till kristen intersektionalitet, som inte sätter krav på vart medlemmarna kommer ifrån eller vilken klass de tillhör. Det kan ha sitt ursprung i att pentekostala missionen ger ett utrymme för varje samfund att leda kyrkan på sitt språk, att ta i beaktande den nationella kulturen men även musik och varje människa ska få möjlighet att skapa en personlig kontakt med Gud genom den Helige Anden. Alla dessa mönster är bidragande till den pentekostala framväxten genom mission.

Den tidigare forskningen visar på att mycket har formulerats under senare år. Vikten av att undersöka den Helige Andens roll i missionen utifrån personer som arbetar med mission på olika sätt perspektiv kan leda till ett mer konkretiserat perspektiv. Hur uppfattar dem den Helige Anden i missionen? Intar den Helige Anden en ledande roll i missionsarbetet eller finns det andra faktorer som är avgörande för missionen? Den tidigare forskningen tar upp generella mönster av missionsarbetet och den Helige Andens verk. Denna uppsats syftar till att få in ett svenskt perspektiv på den pneumatologiska missionen utifrån olika pingstteologers syn på den Helige Andes roll i missionen.

4. Teori och metod

I detta stycke presenteras först teori, som i detta fall är analytiskt ramverk och sedan metod. Det analytiska redskapet sammanfattas av tre övergripande begrepp. Anden som ledare, Anden som helare och Anden som upplevelse. I detta fall valde jag medvetet att begränsa mig till de faktorer där den Helige Ande intar en tydlig roll i missionen utifrån den tidigare forskningen inom pentekostal mission. Främst gjordes det för att kunna konkretisera Andens roll för svensk

pentekostal mission i den begränsade undersökningen, men också för att jag som skribent ska ha riktlinjer att förhålla mig till, som ett redskap av att förtydliga informanternas uppfattning av Den Helige Ande och hans roll i missionen. Begreppen är valda från litteratur som grundat sig i pentekostal pneumatologi och mission, valet av begrepp och hur de valdes ut och varför förklaras under rubrik 4.1.

Under rubrik 4.2. metod presenteras tillvägagångssättet i urval, intervjumetodik, transkribering, problematisering och etiska principer.

4.1 Analytiskt redskap

Utgångspunkten för det analytiska redskapet blir tre begrepp, Anden som ledare, Anden som helare och Anden som upplevelse. Begreppen är hämtade från tidigare forskning av pentekostal pneumatologi, där den Helige Andes roll har beskrivits i missionen, på så sätt kommer begreppen att användas för att förklara den Helige Andes roll utifrån informanternas perspektiv.

Pentekostala rörelser har ingen utarbetad teologi, vilket även var en svårighet när det analytiska ramverket skulle bestämmas. Med noggrannhet och precision har det analytiska ramverket valts utifrån en unik studie av mission och spiritualitet som har gjorts av Julie Ma & hennes man, Wonsuk Ma. Dessa personer introducerades i tidigare forskning men har tillsammans skrivit en bok ” *Mission in the Spirit: Towards a Pentecostal/Charismatic Missiology*” (2013). Julies akademiska inriktning är interkulturella studier och mission. De har själva erfarenhet inom mission och evangelisation. De tre analyskategorierna som används i studien är urskiljt ur Ma & Ma’s (2013) framställning av den Helige Anden i missionen.

Det finns en medvetenhet av att teorin påverka utfallet av resultatet i studien. Begreppen har påverkat att jag letat efter specifika karaktärer i transkriberingen, på så sätt har relevant information framförts i studien utifrån syfte och frågeställning.

Det finns en problematik i att begreppen är tagna ur en annan studie av Anden i missionen, av en missionär själv. Därför blir den pentekostala uppfattningen av den Helige Ande det som påverkar studien. Syftet som utformats riktar sig inte mot någon annan kristen teologi, vilket gör att studien måste framföra den pentekostala synen på pneumatologi och mission. Denna studie vill på ett sätt inte rikta sig mot neutrala svar som kan appliceras i andra former av kristna inriktningar. Syftet är att undersöka pentekostalism, pentekostal andlighet och livssyn, och

riktar sig främst till de som är intresserade av de som vill få ett svenskt perspektiv på pneumatologisk mission inom pentekostalism.

Begreppen, Anden som ledare, Anden som helare och Anden som upplevelse är det som främst kommer refereras till i resultatanalysen. När jag hänvisar till begreppen i analysen hänvisar jag till teorin.

4.1.1 Anden som ledare

Begreppet Anden som ledare har sammanfattats ur ett urval av begrepp som sammanfattas av att Anden leder människan i missionsarbetet. Dessa kan sammanfattas i underkategorier som är uppdelade i underrubrikerna kallelse, kraft och uthållighet och slutligen Guds mission. Som läsare är det viktigt att förstå begreppen för att i resultatdelen kunna förstå återkopplingen till hur Anden kan påstås leda människan i missionsarbetet. Begreppen kommer användas i analysen utan att hänvisa explicit till Ma & Ma (2013), men när de används är det en hänvisning till det analytiska redskapet.

Kallelse

Pentekostala kristna anser att genom den Helige Anden får de kraft att utföra gudomliga uppdrag. ”Vanliga” människor kan bli till ledare genom den Helige Anden, men för att bli ledare behöver de få en kallelse. Kallelsen ses som Guds direkt ingripande i en människas liv. För att autentisera kallelsen från Gud behövs det ett tecken. Ett autentiskt tecken kan vara profetior. Olika tecken, så som att tala i tungomål, *glossolali*, ses som att den Helige Anden är närvarande. Glossolali är typiskt för pentekostala rörelser, eftersom det traditionellt ses som ett autentiserat bevis på andedopet. När en människa blir fylld av Anden betyder det att människan blir gudomligt kallad att tjäna Gud, folket och världen (Ma & Ma, 2013: 84–87).

För att missionera behöver människan få kraft genom den helige Anden. Alla som fylls av Anden, känner nödvändigtvis inte kallelse av att missionera. För att förstå vad teologerna menar med kallelse har begreppet valt att framföras i det analytiska redskapet. På sådant sätt kommer det bli lättare att återkoppla kallelse till missionen och hur det tar sig i uttryck, dvs. Andens roll i missionen.

Kraft och uthållighet

Den pneumatologiska missionen hänvisas ofta till Lukasevangeliet och Apostlagärningarna. Det kan även anses som en karismatisk teologi för pentekostala rörelser, vilket är viktigt att nämna i denna studie (Ma & Ma, 2013: 100–109). I dessa går det att återfinna en viktig manifestation som inte tar sig i uttryck genom specifika tecken, så som glossolali, helande eller mirakel. En viktig del för missionen har varit manifestationen av uthållighet. Detta karismatiska drag innebär att en människa ska genom uthållighet kunna genomföra kallelsen eller uppdraget de fått. Uppdraget är som ett ytterst mål att sprida evangeliet. Det leder alltså till att den Helige Ande kan ses som missionär Ande (Ma & Ma, 2013: 106–109), vilket också kan sammanfatta att genom kallelse, kraft och uthållighet från Anden intar Anden en position som ledare för missionen, han är missionär Ande.

Den pneumatologiska missionen påstås vara grundad i Bibeln, så som i Lukasevangeliet och Apostlagärningarna, på så sätt blir det av intresse att se om de svenska teologerna hänvisar den pneumatologiska missionen till dessa kapitel. I Lukasevangeliet och Apostlagärningarna finns manifestationen av uthållighet för att kunna genomföra ett uppdrag. För att en människa ska kunna missionera behöver de kraft från den Helige Ande. Det kommer även förstås att genom dessa begrepp intar Anden en specifik roll i missionen. Jag har valt att använda det som att Anden leder människan i missionen genom kallelse, kraft och uthållighet och ser ett tema med att informanterna förklarar Andens roll som ledare utifrån denna förklaring.

Guds mission

Människor intar en central roll i missionen, eftersom de blir som ett ”verktyg” för Gud, att genom dem återställa världen och leda bort den från synd och börda. Pentekostala rörelser har som fokus att frälsa människor och rädda deras själar, vilket kan hänvisas till Guds verk/kontinuerliga arbete genom människan – *missio dei*. Guds folk ska försöka bekämpa det som är roten till mänskligt lidande genom den Helige Anden, och därför kan de ses som den verkställande kraft på jorden i vilket Gud verkar (Ma & Ma, 2013: 64–67). Det mänskliga lidandet blir en viktig missionsagenda, som också är Guds mission.

Begreppet om Guds mission är viktigt att iaktta. Det är det större målet, alltså återställa världen och leda människor bort från synd och börda. Med hjälp av den Helige Ande ska människor vara det redskap som leder till det större målet och därmed blir de en del av Guds mission. Begreppet används framför allt för att tydliggöra vad det är som menas med Guds mission när teologerna väljer att tala om det. Begreppet används också för att förklara människans roll i missionen och hur Anden är verksam i den del som anses vara det större målet.

Att tydliggöra Andens roll som ledare kan vara svårt, utan att tala om de två andra begreppen, Anden som helare & upplevelse. Inför uppdraget av Guds återställande av världen, är Andens uttjuntelse över människorna nödvändig. Anden som helare och upplevelse riktar sig mer mot den typ av manifestation som utomstående vanligtvis är vana att höra om. Anden som ledare blir en referens att söka till hur människorna upplever att Anden leder dem i vardagen, men också i missionen.

4.1.2 Anden som helare

Anden som helare är ett analytiskt redskap som kommer användas för att förstå på vilket sätt Anden, enligt pentekostala kristna, manifesterar sig och verkar för människorna. I kapitlet ”Tidigare forskning” framkommer det att helande är en viktig del inom pentekostalismen och kan ses som orsak för expansionen, den globala spridningen av pentekostal kristendom. Av den anledningen blir det viktigt att iaktta intervjupersonernas uppfattning av helande. Den helige Anden är betydelsefull för helande, eftersom Anden verkar genom människor för att bota eller exempelvis ge välbefinnande. I avsnittet om tidigare forskning förklaras att missionsarbetet bland annat har riktats mot marginaliserade, eller socialt utsatta människor som på ett sätt är underordnade, där helande har setts som en viktig metod för att hjälpa människor eller ett samhälle. Eftersom det intar en sådan betydelsefull roll i missionsarbetet, och eftersom Anden verkar genom helande, blir Anden som helare ett oundvikligt analytiskt redskap för resultatdelen.

Helande har varit en stor del av missionärsarbetet men har ofta förknippats med det fysiska, känslomässiga och mentala upplevelsen i en människas liv. Denna begränsade uppfattning borde enligt Ma & Ma (2013: 65) ses i större bemärkelse där både känslomässig och fysisk helande av individer är inkluderat tillsammans med en syn på helande som ska ske på social, kommunal och nationell nivå (Ma & Ma, 2013:64–66). Ma & Ma (2013: 66) utmanar tanken i helandet och vill säga att om helande kan tillämpas i exempelvis raskonflikter, dysfunktionella familjer, splittrade kyrkor, splittrade samhällen med mera hade effekten av pentekostal mission blivit ofattbar. Ma & Ma's (2013: 66) utmanande tanke kring helandet är en aspekt som kommer tas med i studien, för att se huruvida intervjupersonerna ser samma syfte med helande som Ma & Ma (2013) framställer, eller om helande uppfattas enligt teologerna endast som en del av känslomässig eller fysiskt helande. Helande ska också ses som en viktig del av Guds återupprättande av världen.

Helande kan också ses som en av de vanligaste manifestationerna av det som påstås vara Guds kraft inom pentekostalismen. Genom helande visar det sig att Gud är införstådd med den specifika individens behov. Behoven kan vara sjukdom, svaghet men också döden. Genom att människan blir helad kan det ses som en bekräftelse av att Gud är införstådd med den enskilda individens behov, det i sig blir en manifestation av att Gud är skaparen och har gett liv åt allt som är levande. Förklarar med andra ord ses helande som en bekräftelse av att Gud finns och är delaktig i människors liv på riktigt. Helande blir då en viktig manifestation. Pentekostala kristna ber ofta om helande genom bön. Människor förväntar sig att Gud kommer besvara bönerna och därmed hela människorna. En vanlig upplevelse inom pentekostalism blir att människan, i deras tro på Gud, kan komma att känna hur den Helige Anden berör dem och att deras bön, som kan handla om exempelvis sjukdom eller smärta, försvinner. En predikant kan exempelvis lägga händerna på en människa, på så vis kan människan känna beröringen från den Helige Anden. Den personliga tron förstärks när bönerna av helande blir besvarade. För pentekostala rörelser är det ofta förekommet att de tror på att demoner orsakar olika typer av fysiska och psykiska nedsatthet och sjukdomar. Exorcism blir, tillsammans med bön, en vanlig förekommen del av predikan och därmed helande (Ma & Ma: 2013: 307–310).

Helande är viktig för missionen, missionen är viktig för att återupprätta Guds rike. Eftersom helande anses ske genom den Helige Andes manifestation kommer detta begrepp användas i det analytiska redskapet för att förtydliga på vilket sätt Anden intar en roll i missionen och för att avgränsa teologernas intervju svar till syftet med uppsatsen. Vilken roll helande intar i teologernas uppfattning av missionen kommer iakttas för att förtydliga uppfattningen av den Helige Andens roll i missionen. Helande, är till skillnad från Andens roll som ledare, en mer konkretiserad manifestation av Guds verk. Helande blir en metod för att uppfylla kallelens mål, och på så sätt skiljer det sig från begreppet Anden som ledare.

4.1.3 Anden som upplevelse/karisma

Anden som upplevelse eller karisma blir ett intressant verktyg för resultatet. Människor inom pentekostala rörelser vill genomgå andedopet. Genom de olika andegåvorna, så som ex. tungomål, proferande, helande med mera leds människor in till mission på olika sätt, av det som pentekostala kristna vill förstå är den helige Anden. Att motta andedopet är nödvändigtvis inte en kallelse för mission, de kan ses separerade från ämnet eftersom andedopet kan visa sig på olika sätt. För att få en uppfattning hur människor söker sig till missionen och hur de väljer att

arbete i missionen, blir Anden som upplevelse ett användbart redskap för denna studie. Den kan föra resultatet till en mer konkretiserad uppfattning av den helige Andens roll i missionen. Anden som upplevelse är svårare att särskilja från Anden som helare, eftersom Anden som helare är även Anden som upplevelse. Varför dessa begrepp skiljs åt i uppsatsen är för att helande riktar sig mer mot olika former av botande. Anden som upplevelse/karisma blir kopplat till de andra nådegåvorna utöver helande, det som leder människor till olika uppdrag inom missionen eller utöver det. Begreppet kommer beröra individens upplevelse av Anden men även församlingens upplevelse av Anden. Helande är en nådegåva, där en människa ska botas av sin sjukdom, lidande eller demoner. Anden som upplevelse har flera eller olika uppdrag och ser olika ut beroende på hur människan möter Gud och vad som är behovet hos den enskilda människan eller församling. Anden som upplevelse, är viktig att iaktta hos teologerna för att uppfatta hur de förklarar mötet med Gud och deras kommunikation med Gud. Redskapet kan kanske leda till en förklaring av hur teologerna uppfattar den Helige Anden, därmed få en förklaring av vem den Helige Anden är.

Den Helige Anden som upplevelse kännetecknas inom pentekostalism först och främst genom ett livsförändrande möte med Gud som de frälsta människorna fått. Hur mötet med Gud ser ut skiljer sig åt eftersom den är individuell. Upplevelsen av Anden kan komma i uttryck som ”smord av den helige Anden”, ”berörd av den helige Anden” men också att en människa hör Guds röst. Ett annat tecken är genom de andliga gåvorna, det som också kan ses som övernaturligt. Några av dessa är tungomål, profeterande, helande etcetera I pentekostal tradition är det vanligt att höra sådana fraser, men det skapar även förväntning av att Gud ska möta människan. Den Helige Anden ska inte bara visa sig genom upplevelse, Anden ska också vara verksam genom dessa, exempelvis genom helande, mirakel eller exorcism. Den karismatiska Anden, eller Anden som upplevelse är Gud som agerar genom människan, genom sitt kärll (Ma & Ma, 2013: 88–91). En intressant framställning av upplevelse med Gud av Ma & Ma (2013: 91) är att den inte är bunden till människor som är fyllda av Anden. Människor enligt Ma & Ma (2013: 91) upplever Gud genom olika möten utan att förstå, i det religiöst uttryckta ”God.s will for each person and community” (Ma & Ma, 2013: 91).

För pentekostala kristna är upplevelsen av Anden, alltså anden som karisma ett sätt för Gud att kommunicera med människan på ett icke verbalt sätt. Det finns en uppfattning av att Gud uppenbarar sig genom olika manifestationer för att visa sin specifika vilja genom människan men också hela kyrkan. Den hela församlingen ska se efter alla andliga gåvornas karaktär och

hitta den gemensamma nämnaren. Gud manifesterar sig genom människan när de söker sig till och önskar sig uppriktigt att få ett tecken av Gud (Ma & Ma, 2013: 307).

4.2 Metod

Syftet med detta kapitel är att redogöra för val av arbetssätt, vilket material som används, valet av informanter, utförande av intervju och övervägande att redovisas.

För att undersöka frågeställningarna har jag valt att använda mig av kvalitativ metod där intervjuerna var semi-strukturerade. Intervjuerna har varit strukturerade genom att de har riktat sig mot ett område, men frågorna kommer vara öppna, det vill säga strukturerade i låg grad och lågt standardiserade. Intervjuerna kommer att forma sig efter informanterna. Till skillnad från kvantitativ studie, där undersökningen kan mäta hur mycket något sker eller hur ofta, så kommer denna studies fokus vara att finna ett mönster (Trost, 2010: 32) i informanternas uppfattning av den Helige Andens roll i missionen. För att göra det kontaktades informanterna och en tid bestämdes då intervjun skulle ske.

4.2.1. Urval av intervjupersoner

Avgränsningen i urvalet har riktat sig mot personer som är medlemmar i pentekostala rörelser/karismatiska rörelser. Det lokala samfundet besöktes ur ett bekvämlighetsurval (Bryman, 2014: 433). Pastorerna som jag möttes av i kyrkan hänvisade till andra personer som de ansåg vara mer lämpliga för min studie och skulle hjälpa mig få en mer "rättfärdig" bild av det jag undersöker.

Den första personen som jag genom församlingen blev hänvisad till hjälpte mig med kontakt till nästa person alltså går det att säga att urvalet av intervjupersoner har skett genom snöbollsurval (Bryman 2014: 434). Sedan gav den personen mig de andra kontakterna och så fortsatte det tills jag nådde det antalet informanter som behövdes. På så sätt blev mitt urval av personer beroende av sociala kontakter och visar en dominans av män, det var 6 informanter som var män. Två var kvinnor. En person som kontaktades hjälpte mig med majoriteten av informanterna. Dessa kontaktades genom samtal, SMS eller mail. Alla ställde upp i medverkandet av intervjuerna.

Informanterna som intervjuats har/har haft olika roller i Pingströrelsens verksamhet och neopentekostal verksamhet, där vissa är pastorer, tematiska ledare för missionsarbetet,

kyrkohistoriker, forskare, teologer, föreståndare eller representanter för Pingströrelsen i Sverige. Tre av åtta intervjuer har bedrivits fysiskt, de andra har genomförts digitalt. Intervjuerna varade allt från 56 min upp mot 1h och 30 min. Den totala mängden material är ca 575 minuter. Den första idén för denna studie var att intervjua pastorer om deras syn på mission. När jag påbörjade mitt arbete och kontaktade en person som haft olika ledande roller i pingstförsamlingen. Denna person arbetar med en viss typ av frågor i missionen och tillsammans med andra i gruppen skriver de en bok och dess innehåll kan relateras till min studie. Därför blev det passande att jag valde att intervjua personerna i min studie. Alla hade någon relation till mission, antingen i Sverige eller i utlandet. Alla hade gått en teologisk utbildning. Detta i kombination med deras missionserfarenhet gav mig en fördjupad förståelse av det jag undersökt i denna studie. Jag förstod snabbt att andra personer, till exempel pastorer som inte haft någon erfarenhet av mission inte skulle kunna besvara mina frågor på det sättet som min undersökning eftersträvar. Personer som intervjuats arbetar med missionsfrågor på olika sätt och har erfarenhet i att definiera eller forska inom området. Flera av de intervjuade är arbetar med teologiska frågor dagligen, vissa av dem har arbetat i mission i flera år eller arbetar i mission. Många är även företrädare och representanter för pingströrelsen i olika sammanhang.

4.2.2. Bearbetning av material

För att fullfölja min metod inledde jag intervjun med att berätta något i stil som ”Jag är intresserad av mission och den Helige Andens roll i missionen. Du kan börja med att berätta vilken syn du har på missionen och vad mission betyder för dig”. Därefter ställde jag mer konkreta frågor så som hur de upplevt missionen och hur den systematiskt har fungerat. När de berättat om mission ledde jag in dem i frågor om den Helige Anden, som kunde se ut ungefär så här: ”Jag är även intresserad av den Helige Andens roll i missionen, du kan börja med att berätta hur du uppfattar den Helige Anden”

Jag kunde även ställa frågor som ”hur syns den Helige Anden?”, ”hur känns den Helige Anden?”, ”hur har du upplevt den Helige Anden?”. I deras svar om den Helige Anden kom de flesta informanterna in på spåret om den Helige Andens roll i missionen. Jag ställde ändå frågan något i stil av ”Hur uppfattar du den Helige Andens roll i missionen?”.

Intervjupersonen styrde ordningsföljden när den första frågan ställts, följdfrågor formulerades utifrån tidigare svar (Troost, 2010: 39–42). För att kunna svara på frågeställningen för denna studie så har intervjufrågorna formats så att informanten kunnat berätta om egen erfarenhet kring mission och den Helige Anden samt hur dessa samspelar med varandra. För att minska

riskerna för att falla bort från ämnet för studien så hade en intervjuguide utformats i förväg. Intervjuguiden hade ett kompletterande syfte till de tre stora huvudfrågorna: informantens syn på mission, informantens syn på den Helige Anden och informantens syn på den Helige Andens roll i missionen.

Under intervjun fick teologerna fråga om olika saker, ex. formella och informella roller, så som hur intervjupersonen varit verksam, vart teologen befinner sig idag. Vissa av intervjupersonerna var forskare, i deras svar kunde de säga ”nu lämnar jag min roll som Och talar utifrån min egen upplevelse” (Bryman, 2014).

Intervjuerna transkriberades genom att lyssna och skriva ner dem ordagrant för att kunna uppnå ett resultat som framförs så nära informanternas tolkning som möjligt. Språket har ändrats genom att korrigera talspråk och genom förtydligande av talspråket. Bindeord som de inte uttalat har lagts till för att göra texten mer lättläst. När intervjuerna transkriberades valde jag att markera det som uppfattades som mest relevant till denna studie. Det som inte togs med i studien är hur arbetet bedrevs ute på missionsfältet, problem som kunde uppstå i missionsarbetet, hur många det är som missionerar. Det som har varit relevant, som exempelvis hur och varför människor har valt att utföra det sociala arbetet i missionen framfördes i resultatet. Intervjuerna har jag transkriberat själv i ett dokument på datorn. En transkribering tog ca. 6 timmar att genomföra, vilket påverkade min tid för analys. Bryman (2014: 429–430) råder om att analysera materialet medan intervjuerna transkribereras för att vinna tid. Det framställs även i Bryman (2014: 428) att genom inspelningar tillåts undersökaren att analysen blir noggrannare genom inspelade föreläsningar. Eftersom intervjumaterialet finns tillgängligt minskas chanserna att resultatet kommer bli påverkat av mina åsikter eller fördomar. I resultatdelen kommer ni se många citat från teologerna. Detta ska verka för att få en mer preciserad bild av teologernas uppfattning av undersökningen. I vissa fall, där intervjupersonerna använt ord som ”ehm”, ”liksom” eller ”va” har detta redigerats bort. Inget av innebörden förändrades. När intervjupersonen utelämnat ett ord har detta ersatts med en text inom hakparentes ” []” (Bryman, 2014: 431).

Uppsatsen har kodats, systematiseras och analyserats genom Brymans (2014: 476–483) diskursanalys. Alltså har jag som skribent tagit avstånd från den yttre verkligheten som skulle färga min förväntning av teologernas redogörelse för olika aspekter av verkligheten. Jag har även konstruktivistiskt analyserat den genom att uppge versionerna av teologernas verklighet, och även hur deras verklighet kring uppfattning av den Helige Andes roll i missionen tolkats,

genom att understödja deras uppfattning med hänvisning till teorin (som är en tidigare forskning inom det spektrumet) för att ge en klarare uppfattning av teologernas tolkning.

Avkodningen i denna uppsats har inte skett genom någon specifik teknik. Det som iakttagits går att referera till fyra teman inom en diskursanalys. För de första utgör resultaten en framställning av olika teman. På så sätt är diskursen ett undersökningsfokus och inte enbart ett medel för att undersöka vissa aspekter, men språket är konstruktivt. Denna analys har en tendens att konstituera en specifik syn, en tolkning av uppfattningen, men som också anses vara det mest lämpliga sättet att presentera resultatet på då olika teman hittades. Det är alltså inte givet att personerna fick samma fråga i deras liknande svar. Diskursen i sig kan också ses som en form av handling, vilket också påverkas var teologen blev intervjuad. De som kunde närvara fysiskt i intervjun, blev intervjuade i ett grupprum i deras församling. På så sätt behövde de inte känna sig utsatta, men mer bekväma. Även för de intervjuer som genomfördes via internet utgjordes i den miljön som teologen ville vara i under tiden de intervjuades. Det finns en problematik med denna typ av diskursanalys också, det är att diskursen blir retoriskt organiserad. På så sätt blir intervjupersonernas svar framställda för att spegla den versionen av min övertygelse för temat som valts ut som är problematiskt (Bryman, 2014: 474–476). Dessutom användes en teori som är kopplad till pentekostal rörelse, även personen i fråga är verksam missionär och pentekostalt inriktad vilket gör att uppsatsen kan uppfattas lite mer ensidig, samtidigt som syftet är att undersöka pentekostal teologi utgör ett hinder i sig att inte präglas helt av neutralitet.

4.2.3. Etiska principer

Intervjupersonerna kommer att anonymiseras i denna studie. Intervjupersonerna ska anonymiseras på ett sådant sätt så att de utomstående inte förstår vem som har sagt vad. Intervjupersonerna har i denna studie fått en pseudonym. Informanterna har fått möjlighet att avbryta intervjun när de vill och även deltaganden efter medverkan i intervjun (Trost, 2010: 61–65). Intervjuerna skedde enskilt med varje person för att på detta sätt anonymisera deras svar ytterligare. Informanterna har blivit införstådda med deras villkor för deltagande och att de medverkar frivilligt i denna intervjustudie. Personerna har även fått avbryta intervjun eller medverkan i undersökningen om de så önskade det (Vetenskapliga rådet, 2002: 7–10).

Intervjun har inte antecknats under tiden intervjun bedrivits, då fokus ligger som beskrivet i metod i att aktivt lyssna på informanten. Intervjuerna har spelats in med hjälp av ljudband.

Valet har gjorts för att jag som intervjuare ska aktivt lyssna på informanten och närvara intervjun för att minska riskerna med att störa intervjupersonen (Trost, 2010: 78). Jag har valt att citera ordagrant intervjupersonernas svar och framföra det i resultatet, men i fall där informanten har riskerats att bli igenkänd har jag valt att undanhålla viss information. Informationen som undanhölls är ex. intervjupersonernas roll i en viss stad. Staden de är verksamma i idag har inte framkommit i studien för att informanten inte ska bli igenkänd. Precis som länder de har varit verksamma i. Enligt konfidentialitetskravet kommer informanterna i största möjliga mån vara konfidentiella. De som inte är behöriga för uppgifterna skall inte få tag på dem heller (Vetenskapsrådet, 2002: 12). De uppgifter som samlats in från personerna kommer enbart att användas för studiens ändamål och det har informanterna fått kännedom om.

4.3.4. Reabilitet och validitet

Validiteten i texten avser ifall en text mäter det som ska mätas (Bryman, 2014: 352). I detta fall anser jag att min uppsats är tydligt avgränsad, med tydliga syften och frågeställningar. Denna uppsats har enbart riktat sig mot pentekostalism och neopentekostalism. Teorin utgår från personer som forskat och varit verksamma i pentekostal mission. På så sätt går det att se denna studie som en kompletterande del av teorin, då teorin även förklarade teologernas uppfattningar. Syftet har riktat sig mot teologernas uppfattning av den Helige Andes roll i missionen vilket gör studien helt beroende av teologernas tolkning av svaret på frågorna, och det i sig utgör en validitet, tillsammans med hur materialet bearbetats och kodats. I och med att uppsatsen grundar sig på upplevelser och tolkningar samt miljö, blir denna uppfattning omöjlig att frysa (Bryman, 2014: 352). Även den tidigare forskningen har till viss del grundat sig på intervjuer vilket utgör det är ett levande material som är tolkningsbart, men som också gör det unikt. En kvalitativ undersökning är svår att upprepa (Bryman, 2014: 352), detta försvårar möjligheten till att genomgå undersökningen på exakt samma sätt med ett liknande utfall, på så sätt blir det svårt att uppfylla kravet av reliabilitet. Ifall en forskare väljer att gå in i den sociala rollen genom vilken denna studie genomförts kan forskningen bli till viss del replikerbar.

Det finns en svårighet med generalisering i denna studie då urvalsgruppen är väldigt få i förhållande till populationen och därmed blir standardavvikelsen för hög. Det går alltså inte att generalisera detta resultat för andra miljöer. Intervjupersonerna kan inte vara representanter för alla som tillhör den pentekostala eller neopentekostala rörelsen. Dels för att religionen i sig är

omfattande och tar sig olika uttryck, dels för att detta är en fallstudie. Det som dock ökar generaliserbarheten i uppsatsen är förhållandet mellan resultatet till teori, bakgrund och tidigare forskning. Slutsatser som dragits av intervjupersonerna kopplas till den tidigare forskningen av området vilket i sig ökar trovärdigheten. Den tidigare forskningen som har gjorts inom pentekostal mission och andlighet är mer omfattande än denna studie, som också kan öka trovärdigheten för studiens resultat (Bryman, 2014: 369–370).

5. Resultat

I denna del kommer informanternas svar på intervjuer presenteras. Informanterna har tilldelats pseudonym och presenteras utifrån följande: Anna, Karl, Simon, Per, John, Stefan, Sara och slutligen Mattias. Alla informanter är aktiva inom pentekostal kristendom och har erfarenhet i mission. Mattias har haft erfarenhet inom neopentekostal mission. Resultatet är uppdelat i tre delar som strukturerats av uppsatsens huvudsakliga frågeställningar: Synen på mission, Den Helige Andes dimension och Den Helige Andes roll i missionen.. I dessa tre delar kommer de analytiska redskapen att användas för att förtydliga teologernas svar på frågor tillhörande varje del av resultatet.

För det första är det även viktigt att veta att i resultatanalysens centrum är den Helige Anden i missionen, vilket kan leda bort fokuset från de andra dimensionerna i treenigheten, Fadern och Sonen. Problemet blir att Anden betonas mer än Fadern och Sonen, vilket möjligtvis inte ger en korrekt bild av den teologiska uppfattningen av tron i sin helhet, men studiens fokus är inte tron i sin helhet, utan delar av tron, vilket i detta fall riktar sig dels mot mission, dels mot den Helige Anden och slutligen den helige Anden i missionen.

5.1 Synen på mission

För att förstå hur respondenterna ser på relationen mellan mission och den Helige Anden var det viktigt att få en uppfattning av vad mission betyder för varje enskild individ. Det fanns gemensamma nämnare för vad mission kan betyda. Ett av dem var att mission betyder att sprida evangeliet och låta människor lära känna Jesus. Många av informanterna hänvisade missionen till Matteusevangeliet kap. 25 och 28, med en förklaring att mission handlar om att evangelisera, men också arbeta socialt. Den typ av syn på mission kommer presenteras först. Sedan

presenteras teologernas uppfattning av Guds mission, och slutligen vardagsmission och mission långt borta.

5.1.1 Mission som evangelisation och socialt arbete

Anna, som också är pastor med lång erfarenhet i mission gav en förklaring som kan ses som en utgångspunkt för vad mission kan betyda:

Grunden handlar egentligen om Jesu egen uppmaning han ger till sina lärjungar. [Jag] tror det är där vi någonstans får finna grunden. Vad är det han skickar med lärjungarna innan han lämnar dem? Det Han gör är att Han ger dem ett uppdrag, och det uppdraget är inte att begränsa till bara där de är. Uppdraget innefattar att gå ut till hela världen och berätta om Jesus, berätta om vad han har gjort, berätta om vad det får för konsekvenser så som döden på korset, Hans uppståndelse och så vidare... Det Jesus gör är ju också att han säger [att] ni ska inte gå på en gång utan ni ska vänta tills ni har fått kraft från höjden, tills den Helige Anden har kommit och då ska vi gå ut. Så jag tror [att] grunden för varför vi betonar den Helige Andens betydelse i missionen och i det uppdraget som faktiskt Jesus har gett kyrkan och sina lärjungar i fortsättningen är att vi behöver också den Helige Anden för att kunna utföra det uppdraget. För att vi inte kan i egen kraft, vi behöver den Helige Andens kraft.

Anna beskriver att Jesu har gett apostlarna ett uppdrag, uppdraget är att berätta budskapet om honom. Detta budskap ska spridas över världen. Lärjungarna ska invänta kraft från höjden, alltså den Helige Anden. Den Helige Anden är nödvändig för att kunna utföra uppdraget att berätta om Jesus. Det kan tolkas som att Anden ska verka som ledare för människorna. Att människorna måste vänta tills de har fått kraft från höjden visar att de måste få en kallelse från Gud själv att kunna gå ut och missionera. För att en människa ska missionera måste hon motta dopet i Anden. Kraften, som Anna refererar till i texten kan ses som uthållighet i att missionera, det ses även som den manifestation som sker mellan människan och Anden på ett icke verbalt sätt.

Per, en annan teolog som intervjuades och har arbetat länge som missionär och varit aktiv med missionärsfrågor sade ”det handlar om att göra Jesus känd”. Det kan tolkas som att mission handlar om att sprida evangeliet, och på så sätt att göra Jesus känd, vilket även sammanfattas i Annas reflektion om mission. De andra informanterna delade samma uppfattning.

Även om Anna betonar evangelisationen, så lyfter hon också fram mission som socialt och diakonalt arbete. Det gör hon genom att förklara Jesus uppmaningar i Matt. 25:40 "... att klä den nakne, ge den som inte har mat, mat, vem besökte mig i fängelse..." Det leder till att tolka att mission handlar om att minska det mänskliga lidandet, men Andens roll nämns inte specifikt i denna förklaring. John som är verksam som pastor, precis som Anna hänvisar missionen till Matt. 25, i vilket den teologiska förklaringen till vikten av sociala insatser förklaras. Han hänvisar också till missionsbefallningen som finns i Matt. 28. Han tycker att budskapet om Jesus och det sociala går hand i hand. Alla informanter uppfattade mission som del av evangelisation och diakonalt arbete. Evangelisation handlar om att göra Jesus känd och i detta ger inte teologerna en vidare förklaring om Andens roll i missionen, de utmärker i stället det sociala arbetet, med hänvisning till bibeln.

Karl förklarar att svensk mission idag fungerar mer som ett ekonomiskt bistånd, att det har blivit så, eftersom behovet fanns då pentekostala svenskar insåg att många barn levde på gator, därför startades ett barnhem. Många personer var sjuka, därav startades en klinik som blev till någon form av sjukhus, "det fanns inga skolor, då måste vi göra som i Sverige. Vi måste fixa en skola". Han säger att det går från att människor startar en skola och till slut leder det till att det byggs ett universitet. Det sociala arbetet utesluter inte uppfattningen av att Anden leder människorna till att restaurera världen från mänskligt lidande, men fokuset har riktades hos dessa teologer åt att förklara hur mission möjligtvis fungerar i praktiken, alltså det sociala arbetet och evangelisation. Sara förklarar "Det är att bygga Guds rike alltsammans, det hänger samman, det finns ingen åtskillnad mellan de sakerna". Både arbetet med evangelisation och det sociala öppnar upp dörrar för människor att lära känna Gud, säger Sara.

Mattias, som har haft erfarenheter i en karismatisk rörelse förklarar sambandet mellan evangelisation och det sociala arbetet genom att säga

Det finns olika sätt att definiera missionen och det som är strömfåran som de flesta befinner sig inom, det är ju att det handlar om predikan av evangeliet till sådana som inte hört talas om Jesus tidigare. Det är evangeliepredikan till människor som inte har någon kristen tillhörighet egentligen och sedan så brukar man kalla evangelisation är predikan till människor som är nominellt kristna, man är döpt men har ingen personlig tro på Jesus. Ibland gör man den distinktionen mellan mission och evangelisation. Mission till de som inte är döpta så att säga och som inte har någon kristen tro och evangelisation, då predikar man till sådana som är döpta man tillhör en kyrka, men man har ingen personlig tro. Sen kan man säga att diakoni alltid är sociala insatser. Utbildningsinsatser har alltid utgjort en viktig del

av kristen mission, det har jag varit involverad i också, djupa utbildningssidan. Evangeliet är ju en helhet. Gud vill både att människor ska komma till tro på Jesus, men också att det ska upprättas, socialt, mentalt och fysiskt och så vidare. Det kristna budskapet är riktat till människan som helhet.

Svaret urskiljer sig från de andra teologerna genom att Mattias förklarar att evangelisationen riktar sig förutom till människor som aldrig hört talas om Jesus tidigare, även till människor som är nominellt kristna. Evangelisationen riktar sig i det fallet då till människor som inte har någon personlig tro på Jesus. Den personliga tron är det som kommer till uttryck i den pentekostala kristendomen, eftersom den personliga tron utmärks genom att människor förväntar sig att Gud ska ingripa i en individs liv genom upplevelse. Det börjar i änden av ett livsförändrat möte med Gud, som sker individuellt.

För Stefan handlar missionen om att ”beröra människor som ännu inte är en del av kyrkan”. John fick frågan om på vilket sätt missionen påverkar människor att bli kristna, i vilket han bland annat svarade

Jag menar att det är kristen tro som vill påverka andra och som vill leda andra till Gud, det är det vi försöker hålla på med och då blir ju varje medlem ett redskap. Det är ju pingströrelse eller frikyrka att man vill att alla ska leva kristet och inte bara tillhöra en kyrka, så att jag tror att det är det som gör det så starkt och personligt

Denna uppfattning förstärker Mattias uttalande om att det finns människor som är döpta men som inte har en personlig tro på Jesus. Det handlar inte enbart om att tillhöra en kyrka, en människa ska leva kristet, som också gör tron stark och personlig. Mattias, förklarar utöver evangelisationen är det diakonala arbetet viktigt, och att missionen slutligen riktar sig till människan som helhet. Människor ska upprättas, socialt, mentalt och fysiskt, vilket kan kopplas till Gud vill att människor ska botas och föras bort från lidande och misär, som också kan ske genom helande. Helande ska ske på social, kommunal och nationell nivå och kan sammankopplas med det sociala arbetet som utförs. Informanterna har dock inte använt begreppet helande när de talat om mission.

5.1.2 Guds mission

Stefan, teolog och forskare förklarar att den ”vanliga betydelsen när man säger mission, då menar man i regel människor som åker ut till andra länder och bedriver kristen verksamhet”. Detta framförande är mer övergripande och handlar om att människor ska åka till andra länder,

men förklarar inte hur kristen verksamhet bedrivs. Han förklarar vidare att ”de senare åren har man alltmer inom missionsteologin börjat prata om att mission i första hand är Guds rörelse till världen”. Han lägger till:

”Att det inte i så hög grad handlar om vad vi människor gör i förhållande till varandra, utan vad Gud gör i förhållande till världen och att kyrkan kan så att säga bli en del av Guds rörelse till världen”

Mission handlar inte om vad människor gör för andra människor. Det handlar om vad Gud gör i förhållande till världen. Människan har en central roll i mission, eftersom Gud verkar genom människan, vilket också kan kopplas till det Stefan talar om att det handlar om vad Gud gör i förhållande till världen, *missio dei*. Gud, använder människan för att genom den Helige Ande utföra uppdrag för Guds mål. Att kyrkan ska bli en del av Guds rörelse till världen kan också kopplas till Anden som upplevelse, eftersom Guds specifika vilja uppenbarar sig genom olika manifestationer genom människan men också hela kyrkan, då församlingen ska se vilken gemensam nämnare det finns i de andliga gåvornas karaktär, i vilket de kan finna vad Guds vilja med kyrkan är. Kyrkan blir då Guds rörelse till världen.

Stefan sammanfattar missionen genom att dela upp dem i tre delar, som tidigare förklarat handlar om mission som förkunnar evangelium, i närområde och utomlands. Det är viktigt att belysa Stefans uppfattning om att mission också är Guds mission som han förklarar genom att säga ”en grundförståelse är att ingenstans kan någon kristen åka för att förkunna evangelium utan att Gud redan har varit där, alltså Guds mission, som vi så att säga får jacka i”. Att förkunna evangelium på en plats där Gud redan har varit tolkas som att Gud verkar genom människor utan att de förstår att Gud har en vilja för den enskilde individen och samhälle.

Stefan hade som tonåring flyttat från Sverige till Sydamerika där hans föräldrar blev missionärer och han bodde där i tre år och studerade på en missionsskola innan han flyttade till Sverige igen för att gå färdigt gymnasiet. Idag är han delvist aktiv som missionär.

Karl är också forskare och har erfarenhet i mission då han arbetat som språklärare i Latinamerika. Han förklarar den tidiga missionen, och jag har valt att framföra den under rubriken som Guds mission:

För de tidiga pingstvännerna så var mission bara en förlängning utav det man hade upplevt på hemmaplan. Pingströrelsen föddes i ett sammanhang där folkrörelserna var starka, de hade precis växt fram... då hade man ju som folkrörelse upplevt att det här man trodde på hade förändrat ens liv. Man slutade suppa, man slutade svära,

man slutade spela kort, spela bort sina pengar, man slutade med allt möjligt och fick då ett bättre liv och man såg liksom direkt effekterna utav det här i livet. Det som man upplevde att Gud hade gjort i Sverige, det kunde man också göra på andra ställen.

En ny och intressant aspekt av missionen framförs här, vilket är viktigt att uppmärksamma. För de tidiga pingstvännerna skulle missionen innebära en förlängning av det människan hade upplevt i Sverige. Folkrörelsen, som i detta sammanhang tolkas som frikyrklig rörelse (pingst), hade upplevt att det dem trodde på hade förändrat ens liv, som ger en direkt koppling till Anden som upplevelse. Upplevelsen av Anden kännetecknas som ett livsförändrande möte med Gud som människor fått när de blivit frälsta. Valet av att vända sig bort från synder, så som att supa, svära, spela bort pengar gav människorna direkt effekt av livet i omvändelsen. Återigen är det viktigt att uppmärksamma synen på att Gud vill ”återställa” världen och leda bort människor från synder och börda och i Guds mission blir människor det viktiga redskapet för det stora målet, vilket kan förklara människors distansering från handlingar som fått dem att må dåligt (eftersom Karl förklarar att genom distanseringen från handlingarna fick människor ett bättre liv). Gud hade gjort något med Sverige, och detta skulle även provas i andra länder.

Han förklarar att de som missionerade under denna tid var fattiga, de hade inte några pengar. Han väljer att förklara det genom en berättelse om två svenskar som skulle missionera:

När Daniel Berg och Gunnar Vingren skulle åka från South Bend till Para, då hade Gunnar Vingren precis innan gett bort alla sina pengar till en pingsttidskrift som man hade startat i Chicago... så de hade inga pengar när de planerade för sin resa till Para utan de var helt beroende av att andra skulle hjälpa dem. De [andra] gjorde dem, de var på något möte i South Bend och Chicago, då var det någon som stoppade pengar i fickan på dem och när de kollade upp så räckte det precis till en tredjeklassbiljett på en båt till Para. De reste då tredjeklass, smutsigt, eländigt, dåligt mat, folk var sjuka och så vidare och kommer då ganska utmattade fram till Para utan en cent på fickan. Man ska komma ihåg att då var det liksom en förlängning utav fattig-Sverige det man mötte, det var inget konstigt, man bodde enkelt och levde som folket. Assembleias de Deus som blivit stor idag, den rörelsen uppfattades inte som en svensk missionsrörelse utan som Brasilianskt initiativ helt enkelt. Man upplevde att det här är något vi gör tillsammans och så var det, det började. ”

Missionen, vill Karl påpeka började inte med det sociala arbetet. Det missionärerna möttes av när de åkte till Para var en ”förlängning utav fattig-Sverige”. De som missionerade, bodde

enkelt och levde som folket och den pentekostala rörelsen som växte fram ur det, ”Assembleias de Deus” byggdes tillsammans med folket. Det uppfattades inte som en svensk missionsrörelse, utan mer som ett Brasilianskt initiativ. Det kan tolkas som att människor samarbetade för att grunda en kyrka. De som missionerade då, gjorde det för att ge andra människor en chans till ett bättre liv. Det betyder nödvändigtvis inte att det skedde med hjälp av ekonomiskt bistånd. Det kan tolkas som att människan missionerade för att andra människor skulle få uppleva Gud och genomgå det livsförändrade mötet för att vända sig bort från synder och leva ett bättre liv. Människorna skulle uppleva Anden med andra ord och Anden skulle vända människor från synden och möjligtvis i syfte för att återupprätta världen så som Gud skapade den, fri från synder och börda.

Sara, som också är teologie doktor med lång erfarenhet inom pentekostal mission förklarar mission utifrån teologisk bemärkelse:

Gud riktar sig mot världen. Gud sände sin son till världen för att frälsa världen och där startar ju missionen. Gud vill nå människan, Gud längtar efter människan. Han vill ha kontakt med människan. Så att när Jesus kommer till jorden då är det Guds mission och från det kommer församlingens mission, eller kyrkans mission, det vill säga vi startar inte den utan vi gör det för att Gud har börjat göra det. Vi är redskap för Gud i det. Om vi tänker på Nya Testamentet och kyrkans mission och församlingens mission - om vi är Guds folk som tillhör honom så är vi också de som ska sprida evangelium, berättelsen om Jesu budskap och erbjuda människor den frälsning som Jesus har vunnit på korset. Så teologiskt sett så börjar missionen hos Gud och fortsätter med oss ut till världen.

En viktig syn på mission utmärker Sara genom att säga Gud sände sin son till världen för att frälsa världen, och där startar missionen. Det som måste förstås är att bland informanterna finns det en uppfattning av att Gud har en plan från början. Människor och församlingar blir redskapet som Gud använder för att uppfylla Guds plan. Gud leder människor i detta, som också kan uppfattas genom det analytiska redskapet att Anden leder människorna till Guds plan. På så vis ses även Kristus som en del av Guds plan för att befria människor från synder och börda, därmed frälsa världen. Det mänskliga lidandet, utmärks även enligt Ma & Ma (2013: 64–47) som en viktig missionsagenda som också är Guds mission. Således kan det förklaras genom att säga när Jesus kommer till jorden är det Guds mission, Jesus blir Guds plan för att frälsa människor, utifrån det kommer även församlingens mission eftersom Gud har från början startat denna mission, på så vis går det även att konstatera utifrån Saras uttryck att Anden är den ledande

kraften i Guds plan för att återställa världen, eftersom hon uttrycker att ”vi [människorna] är redskap för Gud i det”.

Per väljer också att koppla missionen till Guds mission genom att förklara:

Jag tror också på att Gud kallar människor till olika saker. En del är evangelister, en del är lärare eller profeter. En del får kallelse att ta evangelium till andra platser och jag upplevde det i mitt eget liv också, att det med mission, det var det som Gud ville för mig. För mig var det inte inga ”åh, Gud nu vill han att jag ska åka till Afrika där det är fattigt och bedrövt” utan det var en längtan hos mig. Jag ville detta och jag längtade efter det. Inte som en belastning utan som ett föremål kan man säga. Så för mig var det en längtan som gick i uppfyllelse när jag fick åka i väg. Mission ser jag som Guds uppdrag och det är inte något förhandlingsbart, utan han sa att vi ska göra det. Han gav löfte om att när ni gör det ska jag vara med er alla år intill tidens slut. Jag har fått upplevt saker i mitt liv där jag fått se hur Gud har varit med i situationer som varit jobbiga.

För det första noterar Per kallelsen, som kan uppfattas som Guds direkta ingripande i en människas liv. Sedan förklarar han att en del är evangelister, en del är lärare eller profeter. För att förklara detta kan det tolkas genom Anden som upplevelse, alltså Gud har en plan för varje människa och visar sin specifika vilja genom människan, på så sätt förklarar det att människor har olika uppdrag i livet. Mission, var enligt Per det som Gud ville med honom. Han hade en längtan och den gick i uppfyllelse när han åkte i väg. Denna längtan kan associeras till en form av upplevelse av Anden. Han säger även att mission är Guds uppdrag, som kan kopplas till *missio dei*. För honom är det inte förhandlingsbart, det måste genomföras.

Han pratar om personliga upplevelser och förklarar missionen även på detta sätt:

” när vi låter göra det Jesus vill, gå ut och gör folk till mina lärjungar så jag lovar att ha med dig, det betyder inte att det alltid blir lätt. För det är inte alltid det lätta som är det rätta, men Han är med och på något sätt... så min mission är alltså Guds. Det är församlingens uppdrag kan man säga och han kallar människor att göra det vi alla är kallade att göra fast på olika ställen, genom olika gåvor, olika uttryck. Gud är mångsidig, och det är charmen med detta också”.

Per urskiljer synen på missionen genom att synliggöra Jesus roll i denna, alltså att människor ska göra andra människor till lärjungar, vilket även andra informanter påpekat. Han förklarar med andra ord, Annas beskrivning av missionen att Jesus ger lärjungarna en uppmaning. Både Per och Anna uttrycker att göra andra människor till lärjungar inte är ett lätt uppdrag, men att

”han” är med på något sätt. Per kanske också är av den uppfattningen att för att kunna missionera behöver de kraft från den Helige Anden, men ger ingen explicit förklaring till det. I stycket ovan förklarar Per att församlingens uppdrag är Guds och Han kallar människor att göra det vi alla är kallade att göra fast på olika ställen och genom olika gåvor, olika uttryck. Per förklarar mer ingående att det på något sätt sker en kallelse, kallelsen autentiseras genom olika gåvor och uttryck. Det går att konstatera att Anden intar en roll som ledare i missionen och som upplevelse, då Anden kommer till uttryck genom nådegåvor eller andra uttryck. Han förklarar även att församlingen har ett uppdrag, eftersom det uppfattas som att Gud har en specifik vilja med hela församlingen, återigen är det i Anden som upplevelse detta kopplas till.

Simon som både är pastor och föreståndare och arbetar med missionsfrågor förklarar ”Att följa Jesus är som det handlar om, det brukar sammanfatta breda ut Guds rike där vi tillåter Gud vara den Herre som Gud är och låta våra värderingar och vårt liv spegla det som är det större målet”. Denna uppfattning kopplas till *Missio Dei*, där Anden också förklaras vara ledare genom människan till det större målet, alltså att breda ut Guds rike, men Simon utmärker, till skillnad från de svaren som givits angående detta ämne, att värderingarna och livet ska spegla det som är det större målet. Det finns ett ansvar i människan att följa de värderingar som kan leda till att återupprätta Guds rike. Simon hänvisar till Matteus evangeliet kap. 25 och 28 och förklarar ”Jesus utmanar oss att arbeta socialt och den sociala sidan, liksom att evangelisera, att berätta om Jesus”. Det finns alltså en tydlig koppling mellan Guds mål med hela världen och mänskligheten, där målet nås på olika sätt, genom Jesus och sedan genom församlingen och människan själv. För människorna börjar missionen i den uppmaningen Jesus gav sina lärjungar, vilket är viktigt att förstå, men missionen är det som Gud har planerat för människorna hela tiden. Först genom att sända sin ende Son till världen och sedan ge dem uppmaning för att missionera med kraft från den Helige Ande. Människorna blir då redskap som Anden ska verka i för att nå det större målet, det målet Gud har planerat för människorna.

5.1.3 Mission som vardagsmission och långt borta

Det finns en gemensam förståelse bland teologerna att missionen inte bara är internationell, det kan även vara i närområdet och detta kan se ut på olika sätt. Sara förklarar:

Då kan det vara en mission i vårt närområde och i hur jag lever mitt liv och att jag är ett vittne för Gud i min vardag, samtidigt som det kan vara att gå till nya folk och till nya platser. Det kan också vara att hjälpa människor som har det svårt, de som är i nöd, bygga skolor, sjukhus, alltså det konkreta.

För Sara innebär det om att mission kan ske i närområdet och genom sättet hon lever sitt liv. Hon klargör att hon är ett vittne för Gud i vardagen. Det kan jämföras med det svaret Simon gav om mission som menar att mission spegla människans liv för att leda till det större målet. Att mission är hur en människa lever sitt liv skildrar en möjlig uppfattning av att det inte räcker med att Anden bara är närvarande i missionen. Sara vill säga att hon är ett vittne för Gud i vardagen, som kan kopplas till uppfattningen av att en människa som tillhör Gud måste bekämpa rötterna i det mänskliga lidandet. Människans position gentemot Guds mission intar en central roll eftersom människan anses vara den verkställande kraften på jorden. Orden verkställande kraft kan då kopplas till hur en människa lever sitt liv, men också hur en människa hjälper andra som har det svårt och som är i nöd.

Per väljer att förklara hur missionen kan ske genom att säga

det kan man göra både på hemmaplan och internationellt. Nu kallar vi det ofta evangelisationer om det sker i Sverige och mission när det på något sätt går över någon gräns. Det behöver inte vara en landsgräns, det kan också vara en etnisk gräns. Jag kan ju missionera bland romer i Sverige till exempel, men för det mesta när jag tänker och när jag växte upp var detta med mission det geografiska, att man drog till ett annat land.

Evangelisationer sker i Sverige, men mission sker när det går över en gräns, i vilket han förklarar att det inte behöver vara en landsgräns. Detta kan vara en etnisk gräns också, vilket betyder att mission kan ske i vardagen, men den vanligaste uppfattningen och det Per själv växt upp med är mission kopplat till det geografiska, resandet.

Stefan förklarar missionen ”allt arbete som sträcker sig utanför kyrkans väggar eller verksamhet, eller gemenskap för att socialt eller på flera olika sätt beröra människor som ännu inte är en del av kyrkan. Det handlar också om att sträcka sig och åka ut till andra länder”. Mission kan ske i vardagen men ses som ett arbete enligt Stefan som sträcker sig utanför kyrkans väggar och gemenskap, alltså till människor som inte tillhör den pentekostala rörelsen. Mission handlar också om att åka till andra länder, som tidigare definierat från andra teologers uppfattning sträcker sig missionen till andra länder. ”När Jesus säger till lärjungarna gå ut och gör alla folk till lärjungar, så säger han i Jerusalem, Judéen, Samarien och till jordens yttersta gräns”, förklarar Per. Anna, som också hänvisat till samma stycke vidareutvecklar detta genom att säga att

Petrus förkunnar, två tusen människor blir frälsta sen börjar en rörelse där man också ganska snabbt går vidare till nya platser där det inte handlar om att vi måste

bli färdiga först i Jerusalem. Då tror jag inte att evangeliet hade förkunnats heller, utan då hade man varit fullt upptagen där. Det sker parallellt, det är både i Jerusalem, Judéen och Samarien och så ut över världen. Där ligger grunden. I pingströrelsen har det där präglat väldigt tydligt den DNA ända sedan starten. Både i rötterna i början av 1900-talet på Azusa Street och i pingströrelsens vagga på sätt där detta var väldigt betonat, att vi ska skicka folk ut över världen.

Hon förklarar teologiskt vikten av att inte missionera bara på en plats genom att förklara att hade människorna väntat på tills evangeliet förkunnats i Jerusalem, hade de varit fullt upptagna där. Det ska ske parallellt. På så sätt går det att tolka att det finns en uppfattning av att missionen ska både ske i samhället en människa lever i men också långt borta. Hon säger att där ligger grunden för pingsts uppfattning av hur evangeliet ska spridas.

5.2 Den Helige Andes dimension

För att förstå hur den Helige Anden är verksam i missionen har studien riktat sig mot hur teologerna uppfattar Den Helige Anden. Frågan som ställdes var att informanten skulle berätta hur de uppfattar den Helige Anden och vilken roll Anden intar i personens liv. Denna del av resultatet presenteras i två kategorier. Den första är Fadern, Sonen och Den Helige Ande, där teologerna talar om den Helige Ande i förhållande till treenigheten. Den andra delen handlar om hur teologerna uppfattar Anden i vardagen.

5.2.1 Fadern, Sonen och Den Helige Ande

Till en början förklarades Anden av samtliga teologer som en del av treenigheten. Sara valde att förklara Andens roll på detta sätt:

Den teologiska ramen för det är att Gud är treenig, han är en och han är tre. Han agerar i gemenskap och i kärlek och enhet, men han agerar också på olika sätt och möter oss på olika sätt. Jesus var sänd av Gud till världen under en speciell tid, och sen åkte han tillbaka till himlen och sänder den Helige Anden, och den Helige Anden finns hos oss nu.

Förklaringen som ges är att Gud är treenig. Gud finns i en form, och Gud finns i tre olika former. Jesus var sänd av Gud [Fadern] till världen under speciell tid. Sen kom den Helige Anden, som finns hos människan nu. Helige Anden är den gudomliga dimensionen som är närvarande hos människan idag. När frågan ställts till de andra informanterna, gjordes förr eller senare koppling till treenigheten, alltså att den Helige Anden är en del av den gudomliga dimensionen som Fadern och Sonen också tillhör.

Sara förklarar treenigheten som att

Ett fotbollslag har många aktörer och i idealtillståndet jobbar de tillsammans mot ett och samma mål... Anden jobbar mot samma riktning och samma mål som Gud gör, i enhet med Fadern och Son, det är viktigt. Den Helige Anden har inte ett annat mål än vad Jesus hade när han gick på jorden än vad Fadern har med universum. De jobbar i samma riktning.

Även om dessa tre dimensionerna inte skall diskuteras rent teologiskt, är det viktigt att belysa det Sara framför. Alla enheter, Fadern, Sonen och den Helige Ande har samma mål och som de ska arbeta mot att uppnå. Som ett fotbollslag är de tre dimensionerna en enhet, men de är också olika aktörer. Hur de tre dimensionerna är bundna till varandra förklaras genom hur Anden kan framställas som ledare i missionen. Jesus Kristus var sänd för att befria människor från synd och börd och återställa världen. Den Helige Anden är verksam genom människorna för att nå Guds mål. Detta, ansågs av teologerna som en viktig utgångspunkt i framställandet av den Helige Anden.

Stefan förklarar det genom att säga:

I skapelseberättelsen när Gud skapar världen så står det att Anden eller en Guds vind blåste över jorden, och sen när han skapar människan så böjer han sig ner och så blåser han Ande, liv i människan. På något annat ställe talas det om hur Anden blåser liv över skapelsen. Jag tänker att Ande är Guds livgivande närvaro utan vilket inget liv skulle existera. Det innebär att alla som lever i någon mening har del av Anden.

Stefan förklarar Andens roll på ett annat utmärkande sätt, genom att förklara att i skapelseberättelsen, då Gud skapar världen, blåser Guds vind över jorden. När han skapar människan blåser Anden liv i människan. Han förklarar att Anden intar en roll som Guds livgivande närvaro, genom att förklara att utan Anden finns inget liv. Alla som lever har en del av Anden, därmed går det att konstatera att uppfattningen är att Anden är närvarande. Denna förståelse kan förklaras i Anden som upplevelse, då det finns en uppfattning att upplevelsen med Gud inte är bunden till de människor som är fyllda av Anden. En människa upplever Gud utan att förstå att Gud har en vilja med människan eller samhället de bor i.

Karl belyser andra aspekter när han förklarar relationen mellan Fadern, Sonen och den Helige Ande. Han börjar med att säga

Anden är ju en personlighet på något sätt, en del av gudomen som kommunicerar, men Jesus står för det här föredömet och den man vänder sig till i första hand så finns då Anden där som kommunikatör. Gud, Fader är den som råder över alltihop på något sätt om man nu ska prata treenighetsspråk.

Anden, som ses som personlighet på något sätt, är den Anden som upplevelse i vilket Gud kommunicerar med människan på ett icke-verbalt sätt. Jesus ska verka som en förebild för människorna som de också i första hand ska vända sig till, medan Fadern är den som råder över alltihop. Det finns en gemensam syn på att den helige Ande är också är en del av människan, men att Anden även är kommunikatör mellan Jesus och människan, vilket också framför den viktiga rollen Anden har.

Anna förklarar att Anden är Gud och den som möjliggör för människorna att erfara Gud på olika sätt. Jesus bereder plats åt Anden när han lämnar jorden i Kristi Himmelsfärd, eftersom när Jesu lämnar jorden bereds det plats åt den Helige Ande. Hon förklarar vidare: ”Jesus var begränsad genom mänsklighet men den Helige Ande blir tillgänglig för alla människor som vill ta emot Anden i sitt liv, och det är ett sätt för oss att faktiskt få erfara Gud på ett personligt sätt”.

Anden blir alltså den som människor kan erfara. Den gemensamma nämnaren av förståelsen av Anden är att Anden är vid liv, en upplevelse som är närvarande här och nu. Anna uttrycker att Den Helige Ande blir tillgänglig för alla människor som vill ta emot Anden i sitt liv, vilket skiljer sig i uppfattningen som Stefan har, att Anden finns i allt liv. Det kan tolkas som att en människa kan uppleva Anden när de väljer att ta emot Anden. Även Simon delar uppfattningen av att varje kristen människa har en del av den Helige Ande.

Mattias förklarar relationen mellan Jesus och den Helige Ande, genom att förklara att utgångspunkten är Bibeln. ”Det Jesus säger i evangelierna det är att den Helige Anden kommer för att uppenbara vem han är, uppenbara Jesus och [det] betyder att den Helige Ande kommer för att hjälpa oss förstå vem Jesus är och hjälper oss att berätta om Jesus”. Den Helige Anden belyses här genom att säga att den Helige Anden kommer för att uppenbara Jesus, vilket de andra teologerna inte konkret framfört. Den Helige Ande ska alltså uppenbara sig för människorna genom att hjälpa människor att förstå vem Jesus är, men också för att hjälpa människor att tala om Jesus. Att den helige Ande hjälper människor att tala om Jesus, kopplas till det som framförs i resultatdelen 5.1 det vill säga att Anden ger kraft åt människor att tala om Jesus.

Per hade förklarat att den Helige Anden är sättet människor umgås med Gud, eftersom det är det Jesus skickar med lärjungarna innan han går bort: ”Jag ska inte lämna er faderlösa utan jag

ska sända den Helige Ande”. Per säger också ”Den Helige Ande påminner om att vi ska fokusera på Jesus”, en liknelse med det Mattias framförde om att Den Helige Ande finns för att hjälpa människor förstå vem Jesus är. John utmärker en liknande förståelse för treenigheten. Han håller med de andra att Anden är sänd för att verka som hjälpare, och finns bland människorna här och nu.

5.2.2 Den Helige Ande i människans vardag

Frågorna som ställdes till informanterna var hur de tycker att den Helige Anden syns. I denna presentation kommer det bli svårt att finna samma svar av varje teolog, då det finns en uppfattning av att den Helige Ande är personlig och utspelar sig på olika sätt för människan och för församlingen. På samma sätt som den Helige Ande kan ses som mångfasetterad erfarenhet, är det utav det tidigare konstaterade i 5.2.1, en gudomlig dimension som visar sig på olika sätt. Det blir även svårt att i denna studie få med alla perspektiv på den Helige Ande som informanterna delar, men det som valdes ut i denna kategorin syftar till att få en bättre förståelse av hur Anden uppfattas av informanterna, för att förstå Andens roll i missionen.

Anna börjar förklara med att säga att

Det är lättare att se i efterhand hur Gud har lett saker och hur Anden har verkat på olika vis. Ibland tror jag vi kan erfara där och då, vi har ju emellanåt profetiska tilltal, till exempel där människan delar att Jag upplever att Gud säger detta. Det är sättet att få vägledningen. Jag tror att den Helige Ande syns på det sättet att människor kan få bli berörda av Gud. Att det är tårar, det är glädje, det syns att här gör Gud något i en människas liv så tror jag Anden kan synas, eller att något sker i atmosfären i rummet, eller att Anden griper in, det kan vara att någon blir frisk, något man ber för. Så tror jag att vi kan se att den Helige Ande verkar på olika sätt.

Anna börjar med att förklara att det är lättare ibland att se i efterhand hur Gud har lett saker och hur Anden har verkat på olika vis. Det finns en uppfattning av att Anden verkar på ett sätt som inte alltid är uppenbart, som kan kopplas till att Anden verkar som ledare, eftersom han leder människan till olika mål genom uthållighet. Det finns också det som människan kan erfara där och då, liksom profetiska tilltal vilket framställer Anden som upplevelse. Anden syns genom att människor blir berörda av Gud, som är ett vanligt förekommande uttryck för pentekostala kristna, och slutligen framställer Anna Anden som helare, genom att Anden griper in när någon blir frisk.

Simon väljer att säga att förklara Andens roll och hur den upplevs för människan genom att säga

Det finns ett möjlighetstänkande och tro på att Gud faktiskt har makt. Gud verkar idag i och genom oss. Jag som individ kan faktiskt vara med och se hur Gud verkar konkret genom mig och förväntan på att Gud kommer göra det och leder till att våga mer vill säga. Tron att vara ledd av Gud och att den Helige Ande leder oss så att vi faktiskt kan på ett övernaturligt sätt förstå vad Gud vill och skapa en trygghet. Det finns många berättelser om hur Gud lett personer genom faror eller förbi faror på ett mirakulöst sätt. Det skapar liksom en trygghet i att jag kan utsätta mig för faror utan att behöva vara rädd.

Han refererar framför allt till hur Anden verkar som ledare genom och för människan. Han förklarar att en människa kan själv vara med och se hur Gud verkar på ett konkret sätt och det finns en förväntan hos människan att Gud kommer göra det (alltså leda människan). Simon förklarar att Den Helige Ande leder människan till att på ett övernaturligt sätt få förståelse för Guds vilja, och det i sig skapar en trygghet. Då kan Guds vilja uppfattas som ett sätt Gud väljer att kommunicera med människan genom ex. olika manifestationer eller upplevelse av Gud. På så sätt blir Anden en del av upplevelse men också den ledande kraften för människan. Människan finner en trygghet i Gud, men människan förväntar sig även att Gud ska ingripa i människans liv och se efter den specifika viljan.

Stefan förklarar att den Helige Ande syns:

I människors erfarenhet och handlande, men också i så att säga Guds ständiga upprätthållande av världen. Om vi inte komplicerar bilden utan bara säger, hur syns det? Jo, men i människors erfarenheter av Gud och i människors gestaltande av evangeliet så är det uttryck för andra. Man ska inte söka efter Anden i spektakulära manifestationer eller himlafenomen utan Anden är Guds dynamiska närvaro i världen genom människors erfarenhet av Anden.

Han förklarar, likt Simon att Anden syns i människors erfarenhet och handlande. Det finns alltså en ömsesidig förväntan av att människan genom erfarenhet möjligtvis ska få uppleva Ande, och att Anden har förväntan att människan ska sprida evangeliet. Stefan förklarar det att Anden inte ska sökas efter i manifestationer eller himlafenomen. Anden är Guds dynamiska närvaro i världen genom människors erfarenhet av Anden. Stefan lyfter fram en viktig aspekt, som skiljer sig mot tidigare svar, i vilket han förklarar att människan inte ska söka efter Anden i

spektakulära manifestationer eller himlafenomen. Anden är Guds dynamiska närvaro i världen genom människors erfarenhet av Anden. Det skapar en fundering kring om Anden kan finnas utan människan, eftersom Stefan förklarar människans centrala roll, i vilket han säger att Anden har är aktiv i världen, men genom människan. Det kan också ses som en annan förklaring till *Missio Dei*, alltså att Gud använder människan som redskap, för evangelisation och återupprättande av världen som Gud skapade. Människan anses inom pentekostalism vara Guds kär i vilken Gud ska agera, som nödvändigtvis inte behöver vara anknutet till en specifik upplevelse eller manifestation.

Karl förklarar Anden som ”förmedlare av kunskap och hur man agerar, dels så är det ju resurs alltså känslomässigt som man har att tillgå, som är betydligt mer aktiv än i många andra kyrkor.” Anden ses som en resurs som människan kan söka sig till, alltså ha tillgång till. Anden är även förmedlaren av kunskap och hur man agerar. En tolkning som är möjlig att förklara hur Anden förmedlar kunskap är genom upplevelse, som sammanfattas bland annat genom vishet, profetior och kraft. När Karl fick frågan om hur han upplever Andens kraft förklarade han att ”Kraften ligger väl i kunskapen på något sätt, alltså Anden kan avslöja eller visa på någon som försöker bedra dig eller något sådant där. En utav Andens gåvor är att skilja mellan andar, och det kan bli ganska dramatiskt att någon blir avslöjad av den Helige Ande.”. Förklaringen ligger i att kraft är också kunskap, men kunskap, precis som kraft ett omfattande begrepp och tar sig olika uttryck.

Sara förklarar Anden genom olika upplevelser. Ett exempel hon framför är upplevelsen av Ande genom att Ande ger tecken när hon läser bibeln, då kan det stå något i en mening som får henne att förstå vad som menas. Att den meningen kan verka som bekräftelse, men också som varning för att hon är på fel väg. Hon förklarar även att det kan vara ” En känsla av närvaro att man i gudstjänsten eller sången och musiken man bara känner sig uppfylld av någonting... kanske en värme eller närvaro av att det är någonting som vibrerar i rummet som är större än mig”. Hon framför även kallelsen som en viktig del av den Andliga upplevelsen, men även ledsagandet från Anden ifall församling ska starta en verksamhet, eller att ”predika över just den här bibeltexten, för det behöver just den här kyrkan höra just idag”. Anden tar på så sätt uttryck i olika former och blir på sådant sätt personlig, och kan förklaras i den teologiska bemärkelsen att Gud har en vilja i varje människa och församling.

John framför de olika upplevelserna som en del av hur Anden syns, men för honom handlar det om att ”medvetenhet om att jag inte är ensam och att jag har en personlig relation till Gud och att Anden förmedlar Guds frälsning, Anden verkar i dopet i vatten och Anden bor i oss, står det

till och med i första Korinthierbrevet kap. 6.”. För John är det viktigt att ha en personlig relation till Gud. Det handlar också om att han är medveten om att han inte är ensam, eftersom Anden är förmedlaren för Guds frälsning då Anden verkar i dopet. Han uppfattar att Anden bor i människan. Anden är både kommunikatör men också den verkande kraften i dopet. Gud har en vilja med varje människa och på så sätt har människan också frihet att förvänta sig att Gud ska hjälpa dem, genom olika uttryck eller upplevelser.

För Per är Ande hjälparen men också det en människa får uppleva. I missionen visas enligt honom ett inslag av Anden som en ytterligare dimension i Guds sätt att verka. ”Sättet Gud väver ihop saker och ting” utan att en människa förstår efteråt. ”Gud genom sin Helige Ande påverkar Hans möjlighet att leda mig in i detalj till rätt människor, till rätt plats i rätt tid.”.

Mattias upplever att Anden är verksam genom exempelvis kallelse, i ett personligt tilltal. ”Det är inte någon annan som säger till mig du ska åka som missionär hit och dit, det är Gud själv om man upplever det i sitt inre, en övertygelse om detta, man tror på att den Helige Ande är verksam i mitt personliga liv och talar till mig. Alltså inte bara genom ordet som predikas i gudstjänsten eller genom sakramenten, dop och nattvard. Den Helige Ande verkar personligt i mitt liv.” Han förklarar även att sättet Anden syns och känns är personligt och inte enhetlig.

Stefan refererar till Paulus som säger ”Anden framträder hos var och en som den vill så att den blir till nytta”. Han fortsätter att förklara ”Den slutklämmen på den här uppräknningen av de Andliga Gåvorna tänker jag att det är där i själva poängen ligger. De andra är exempel”. Han förklarar alltså de andliga gåvorna genom vilket Anden framträder för att de ska komma till nytta. På så sätt går det att se att varje människa som är fylld av Anden har en mening.

Det går alltså att konstanter, att hur Anden finner sig i en människas vardag skiljer sig åt. Alla upplevde Anden som personlig, någon att vända sig till, någon som finns i människan och den gudomliga dimensionen som finns bland människor på olika sätt.

5.3 Den Helige Andes roll i missionen

Karl valt att redogöra för fyra relationer inom ramen för missionen där Anden spelar, eller inte spelar en specifik roll för missionen.

Den första är ju Andens roll i vart missionären ska bege sig, någon slags kallelsemoment. Då kan man säga att den tidiga pentekostalismen som jag har forskat på var xenolalin [tungotal] oerhört viktig. När man hade fått sitt tungotal definierat så hade man föreställningen att man ska resa till det land eller till det

språkområde som språket var. När gruppen lämnade Azuza Street bara efter några månader år 1906 reste dem till Palestina för att man hade fått hebreiska som man trodde... när de kommer över atlanten och in i medelhavet så kommer en av deltagarna på att det inte fungerar. Det finns många exempel på xenolalin som funkade på Azuza Street, men när hon försökte använda det vardagligt så fungerade det inte.

Karl framför två olika sätt som Anden är närvarande i den tidiga missionen. Dels kallelse, ett sätt för Anden att verka som ledare för att leda människan till den plats de ska. Dels det han kallar för xenolalin, en form av glossolali. De tidiga missionärerna trodde att tungotalet gick att använda som ett vardagligt språk, som visade sig inte fungera. Tanken var att kunna resa till andra länder för att förkunna evangeliet på ett språk, vilket också sammanfattar betydelsen av kallelsemomentet. Det tydligaste tecknet på andedopet var glossolali som också blev ett tecken på att människan skulle kunna fullfölja sin kallelse.

Karl förklarar den klassiska definitionen av xenolalin:

Xenolalin som medium har man några belagda fall i kyrkohistorien där det har fungerat men i princip fungerar inte det. Xenolalin som tecken, dvs. att någon blir överbevisad om någonting med hjälp av ett språk som någon talar som inte kan det, finns det en lång rad med exempel på och då ansåg man att det [xenolalin] skulle vara medium till att börja med, men det avskaffades rätt snart

Det vill säga, människor trodde att genom det autentiska tecknet av andedopet som kunde kopplas till tungotal, skulle leda människor i missionen. Den föreställningen blev inte framgångsrik då människorna i landet de missionerade i förstod xenolalin som framfördes. Därav går det att säga att tungomålstal inte kan verka som ledare i missionen.

Det andra Karl framför är när uppfattningen om hur xenolalin skulle leda en i missionen övergavs, började människorna i stället be om en plats för vart de skulle åka.

Anden skulle ge en platsen. Det finns ett klassiskt exempel i missionshistorien när Daniel Berg och Gunnar Vingren framför allt sistnämnde befinner sig i South Bend i USA och söker Andens ledning. En person profiterar över dem och säger ni ska till Para... och det här är då ursprunget till världens största pentekostala samfund Asseblelas De Deus i Brasilien.

Andens roll i missionen intar enligt detta framförande som ledare. Människor som skulle missionera bad om en plats som Anden skulle ge dem. Därefter följer ett exempel på hur det

har sett ut, och som sedan visat sig fungera i praktiken då det är världens största pentekostala samfund.

Det tredje området som Karl framför att Anden spelar en viktig roll är i samband med kallelse.

För det första förutsatte man ju att missionärer hade upplevt andedop. Det var nummer ett. Sen var det också att Anden skulle tala till en församling om den här personen.

Därefter förklarar han att i den tidiga pingströrelsen väntade hela församlingen på en uppenbarelse om en individ ska missionera. För att missionera var andedopet en förutsättning för kallelse, alltså ett autentiserat tecken på kallelse. Det går att förklara att Anden behövde även visa sin specifika vilja, genom den specifika individen men också för hela församlingen. För att Anden ska verka som ledare i missionen, behövs även Anden verka som upplevelse för människan och församlingen.

Det fjärde och sista området beskrev han som att människor tar sig tid att be och fasta för att ta reda på vad Anden säger till människorna. Idén om att Anden ska bestämma eller säga någonting i fält, återkommer enligt Karl gång på gång. Då påstås Anden leda en i frågor som ”Vem är rätt medarbetare, vad ska vi göra och var ska vi placera missionsstation och så vidare”. När människor känner sig osäkra i missionsarbetet på något sätt ska de i alltså be om vägledning.

Stefan vill säga att den viktigaste dimensionen av Andens närvaro är Andens kraft

Det verkar som att där Anden får ett större utrymme i en människas liv, ökar så att säga människas tilltro till Guds omsorg, Guds vägledning på ett sådant sätt så att man blir benägen att våga gå vidare... eller med en bibeltext, ni ska få kraft när den Helige Ande kommer över er. Jag tror att det finns en kraftdimension i erfarenhet av Anden som gör att människor har en starkare erfarenhet av Anden i högre grad är beredda att bryta upp, gå vidare... Man passerar sin komfortzon. Och den där dimensionen tror jag är helt avgörande i Andens roll i mission och en viktig del i de pentekostala kyrkorna har varit så intensiva i sitt missionsarbete och så framgångsrika i sitt missionsarbete.

För både Karl och Stefan, verkar kraften av den Helige Ande vara avgörande för missionsarbetet, människan vågar gå över sin ”komfortzon”. Han vill säga också att när Anden får större utrymme i människas liv, vågar de mer, alltså när människan får en starkare erfarenhet av Anden. Erfarenhet av Anden kan uppfattas som upplevelse i form av nådegåvor eller tilltal, det kan även tolkas som helande i Anden eftersom det också är en erfarenhet, men det handlar

även om att bli ledd av Anden, att få kraft att gå vidare. Det kan även innebära pentekostala rörelsers förväntan av att få hjälp av den Helige Ande som också påverkar kraft att missionera.

Simon bekräftar detta genom att säga att det finns ”många berättelser hur Gud har lett personer direkt genom fara eller förbi faror på ett mirakulöst sätt och det skapar en trygghet i att jag kan utsätta mig. Om jag ber till Gud och uppfattar du [Gud] ger mig okej, så kan jag utsätta mig för fara utan att vara rädd”. Det går att koppla till begreppet uthållighet, i vilket Anden manifesterar sig för att hjälpa människan utföra uppdraget.

Sara, noterar också Andens kraft i missionen genom att säga: ”den Helige Ande har varit någon slags motor i missionen och människor har hämtat kraft ifrån det till att också kunna göra de här grejerna.”. Utifrån det teologerna har svarat går det att säga att kraften som Anden ger blir som grundpelare för missionen, eftersom utan Anden kan en människa inte missionera.

Mattias förklarar att det genom mer konkreta fall upplevt att Anden väglett människan i missionsarbetet. Det var att en människa fick en syn om pilar som riktar sig mot Ryssland, centrala Asien och mot Mellanöstern. Då utformades missionsarbetet med utgångspunkt från synen de fick. Alltså finns det även en uppfattning från informanterna att vägledning av Anden kan också ske genom syner, ett tecken, men tecken kan också vara en kallelse, vilket gör det svårt att separera Andens olika uppgifter i missionen.

Mattias säger även att den Helige Andes roll i missionen har inte minst handlat om att hjälpa, men kallelsen är också viktig för det personliga tilltalet. ”Det är Gud själv om man upplever det i sitt inre, en övertygelse om detta så säger man jag tror på att Den Helige Ande är verksam i mitt personliga liv och talar till mig” vilket kan tolkas som att kallelsen blir en del av hur Den Helige Ande kommunicerar med människan.

Per förklarar att eftersom de pingströrelsen är väldigt ostrukturerade, får Anden det att gå ihop. Han förklarar Anden:

Han är som en orkesterledare som får allting på något sätt...Han vet vad de olika stämmorna ska göra och så vidare, han får ihop alla de här bitarna. Alla människor med olika gåvor och det är han som placerar visdom i dem och så leder han detta på ett övernaturligt sätt, och pingstmissionen har varit oerhört framgångsrikt.

Per förklarar hur Anden leder missionen genom att säga att han är som en orkesterledare som får ihop allting på något sätt. Alltså är inte Anden bara ledaren i missionen, han får de olika aktörerna i uppdraget att samverka med varandra, men på ett oförklarligt, övernaturligt sätt. Genom Anden får människor olika gåvor, dessa förklaras genom att Gud har en specifik vilja

med varje människa. Varje människa har alltså ett syfte vilket kan tolkas som att det är det som får allt att kunna samverka. Teologerna hänvisar också till att pingstmissionen är framgångsrik just i denna mening kan det tolkas som att eftersom det är Anden som verkar genom människorna och får allting att gå ihop, blir även pingstmissionen framgångsrik.

Stefan förklarar Andens roll i förhållande till missionen genom att säga att han inte är av den uppfattning att:

Gud sitter liksom som någon Tv-spels gubbe och liksom bara trycker på knappar och alla går precis dit de ska. Jag tror att människan har stort utrymme att välja väg. Gud ställer oss liksom inför du har tre vägar, vilken vill du gå över? Sen kanske han i förväg vet vilken jag ska välja, men jag uppfattar inte så att säga att allting som sker är regisserat av Gud på det sättet att allting hade en absolut mening. Om inte just det här skedde så hade det ingen mening.

Han menar att allt inte har en mening med livet. Det är inte Gud som styr över allt. Han förklarar att människan har stort utrymme att välja väg, vilket lämnar ett ansvar på människan. Han förklarar att allting som sker är inte regisserat av Gud, det är inte så han uppfattar det. För att förtydliga förklarar han:

Det gör att jag tror att Anden, i det här smörgåsbordet av valmöjligheter, olika uppdrag, så är det ett samspel mellan Guds vilja, Andens närvaro, min förmåga och min vilja att vara en del av att vara en del utav Guds rörelse till världen.

Stefan säger att samspelet mellan människan, Andens närvaro, Guds vilja ska samspela med varandra, för att kunna bli en rörelse till världen. Förutom att Gud har en vilja med människan, och Anden är närvarande, så ska människans förmåga och vilja vara en del av Guds rörelse till världen. Det handlar om att människan, med Guds vilja, i erfarenheten av Ande (så som upplevelse) ska söka sig till att vara en del av det som är Guds rörelse.

I frågan om vilken roll Anden har i missionen förklarar Sara

”Man ger på något sätt ett ansvar genom andedopet... att det är också definitivt att när du får Anden så får du också både en kraft, men också ett uppdrag, och det uppdraget blir väldigt personligt. Det blir inte ett uppdrag för alla, utan det blir ett uppdrag för mig också så är vi tillbaka till det förut med missionärer upplever en kallelse till att jag ska resa till det landet och då är det en längtan dit. Men det är ju också ett ansvar. Jag vill dit för att Gud har kallat mig dit, och det är någon slags nödvändighet i att jag åker dit. Jag har ansvar att göra det som Gud har lagt på mitt hjärta.”

Hon förklarar att människan måste fullfölja sin kallelse, eller har ett ansvar gentemot det. Människan får genom Anden kraft och uppdrag, som blir personligt. Människan ska också vilja åka dit Gud kallar en vilket även ses som en nödvändighet.

Anna vill säga att Den Helige Anden i missionen är viktig genom vägledning och kraft, så som de andra också har uttalat sig om. Hon säger

jag tror att den Helige Ande i missionen kan leda oss i rätt tid i rätt plats, till rätt person och visa sin ledning på det sättet, men också de stora dragen i det långsiktiga, vad har Gud tänkt och planerat för och förberett och vara lyhörda för det men också räkna med att Gud visar det. Vi ser ju sällan hela bilden utan vi ser nästa steg på något sätt och där får vi räkna med att Anden leder oss i det

Andens ledning och kraft blir ett återkommande tema när teologerna fick förfrågan om vilken roll Anden intar missionen. Inte minst går det att se genom Annas svar. Hon nämner även de långsiktiga dragen i vad Gud har tänkt, planerat och förberett, det finns en förväntan hos människan att Gud ska räkna med dem och visa det Gud har planerat, genom ex. tecken eller under. Människan ska vara lyhörd, på ett sätt som kan tolkas att människan ska söka sig till tecken från Gud för att kunna se vad han har planerat för deras liv. Att människan inte heller ser hela bilden, utan att de räknar med att Anden ska leda människan i planen kan också tolkas som en form av uthållighet. Att människan förlitar sig på att Anden ska leda dem genom uthållighet och en sorts av förväntan att få tecken.

När Anna berättar om hur missionsarbetet ser ut beroende på vilka behov det finns i länderna fick hon frågan om hur den Helige Ande intar position i de situationerna. Hon svarade:

Jag tror att bönen är en nyckel liksom för oss alla att vi ber till Gud för det vi gör, vi ber för dem här länderna, vi ber för insatser vi ska göra på olika sätt... jag tror bönen är ett konkret uttryck att ge utrymme också för den Helige Anden att vara en del av det vi gör men också att vara lyhörd för vad Gud vill säga och vad Han vill leda. Rent konkret är bönen det tydligaste tillfället att göra uttryck för att här räknar vi med Anden och sedan att Anden är verksam... bönen tror jag är pulsen på något vis... det är en del av DNA i att vara kyrka. Det är inte bara våra briljanta tankar, utan det är också att räkna med Guds ledning och verk på olika sätt. Det blir ett naturligt uttryck.

Bönen är det som alla teologer nämnt i vilket Anden har sin roll. Anden kommer på sådant sätt möta människan och visa sin specifika vilja genom människan men också hela församlingen. Att Anna säger att det handlar också om att vara lyhörd för vad Gud vill säga, vilket bland andra

även Stefan pratar om. Det gäller inte bara att Anden ska ge tecken eller upplevelser. Människan måste lära känna Anden för att på så sätt kunna veta vad människans specifika uppgift är. Den personliga tron förstärks genom att bönerna blir besvarade. Att bli fylld av Ande, som kan komma i uttryck när Gud visar sin specifika vilja genom människan som ett tecken, så måste hon också tjäna Gud, folket och världen. På så sätt hjälper det att förstå teologernas uppfattning av att människan har ett ansvar i detta.

John förklarar ”Min tes är just det här med konsekvenserna av att Anden verkar i människor, vilket gör att människor sprider evangeliet och Jesus och kyrkan byggs och vi finns i alla världsdelar. Människor får ett hopp och ett budskap att ta till sig. Jag tror inte att politik, filosofi eller religion kan ersätta Jesus.”

6. Diskussion

I den här delen presenteras huvudslutsatser av resultatet. Diskussionen syftar främst till att besvara undersökningens frågeställningar. De kommer presenteras utifrån följande

1. Vad är mission?
2. Vem är den Helige Ande?
3. Den helige andes roll i missionen

6.1 Vad är mission?

Den första frågan i resultatanalysen handlade främst om vad mission betydde för teologerna. I denna del kom jag fram till tre teman som var relevanta för att svara på undersökningens frågeställning. Det första temat framförs handlar om mission som evangelisation och socialt arbete. Teologerna förklarade att evangelisation handlar om att sprida budskapet om Jesus och att uppdraget riktar sig mot att ”beröra” människor som ännu inte är en del av kyrkan. Det kan handla om människor som aldrig har hört talas om Jesus, men också om de som är döpta men inte har en personlig tro. Teologerna uppfattade mission som evangelisation och diakonalt arbete. Den tidigare forskningen som Wonsuk Ma (2007) gjort framfört att evangelisation intar en betydande roll för missionen. På ett sätt är det också en grund för missionen, som hänvisas främst till Matteusevangeliet kap 28. Det finns ett samband med mitt resultat och den tidigare forskningen av Kärkkäinen (2018) som förklarar att pentekostala kristna har en holistisk syn på frälsning, i vilket det sociala arbetet intar en viktig roll.

Missionen behöver inte ske över ett geografiskt område. Bland mina informanter fanns det mångfacetterad uppfattning kring var mission skulle kunna ske. Det var bland annat att det kan ske i vardagen, hur en människa väljer att leva sitt liv och vara vittne för Gud i vardagen. Det fanns även en tolkning av att missionen sker över en gräns, både etnisk och geografisk. Det kan handla om allt arbete som sker utanför kyrkans väggar, och slutligen påstås det även att missionsarbetet måste ske parallellt, i vardagen men även långt borta med hänvisning till bibeln.

Det fanns ett återkommande tema bland mina teologer i frågan om mission. Guds mission verkar blivit allt viktigare för den svenska pentekostala missionen. En av mina teologer sade att den vanliga betydelsen av mission har i regel varit att människor åker till andra länder för att bedriva kristen verksamhet. Riktningen har gått till att på senare år tala om Guds rörelse till världen. Det handlar alltså inte om vad människor gör för varandra, det handlar om vad Gud gör i förhållande till världen. Teologen förklarade även att det ska finnas en grundförståelse i att det finns ingen plats en människa kan åka för att förkunna evangeliet utan att Gud redan har varit där. Människan blir ett redskap för Gud i missionen. Den Helige Ande är inte den som påbörjar missionen, inte människan heller. Missionen startar hos Gud som sänder Sonen för att frälsa världen som i sin tur uppmanar människor att vänta på den Helige Andes kraft för att orka utföra de uppdrag Gud planerat för människan och församlingen. Eftersom missionen är Guds uppdrag, finns det en uppfattning bland teologerna att mission är något oförhandlingsbart.

Resultatet påvisar en mångfald av vad mission innebär och var mission sker. Framför allt är det viktigt att belysa teologernas syn på att mission är Guds rörelse till världen. Från att gå till att tänka på att mission är det sociala arbetet och evangelisation har missionen fått ett större syfte, att vara en del av Guds plan i att återställa världen, *Missio Dei*. Människan intar på så vis en central roll eftersom genom människan verkar Anden som ledare och ger kraft och uthållighet att utföra uppdraget. Den tidigare forskningen som förklarat missionsarbetet i svenska pentekostala rörelser framför fakta kring organisation av missionsarbetet. Denna undersökning riktade sig mot människors tolkningar av vad mission innebär för dem, vilket skiljer syftet åt i studierna. Kärkkäinens (2018) förklaring av att pentekostal andlighet riktar sig mot Jesu Kristi femfaldiga roll för att kunna förkroppsliga evangeliet, ansågs med andra ord vara viktigt bland mina informanter med hänvisning till teologen som förklarade missionen som en metod för att breda ut Guds rike i vilken människan är delaktig i.

Wonsuk Ma (2007) förklarar konsekvenserna av missionen som riktat sig mer mot inkluderande mission. Evangelisation och att nå ut till människor som vanligtvis inte nås, så som de fattiga och marginaliserade. Han skildrar också hur missionen byggde på den eskatologiska brådskan

att frälsa människor, medan teologerna i denna studie väljer att förklara vikten av att vara en del av Guds mission.

Utfallet i denna undersökning liknar Julie Ma's (2015) studie kring den Helige Andes roll i missionen. Varför utfallet var liknande kan ha påverkats av att samma författare hänvisades till i det teoretiska ramverket. Det hon kom fram till var att missionären ska ses som förmedlare av Guds verk, missionen kan inte förmedlas enbart genom mänsklig visdom och styrka och behöver Andens kraft att utföra detta. Helande ses också som det som driver missionen framåt, vilket inte teologerna i denna studie anmärkte.

Det som kan tolkas som att driva missionen framåt är dels människans egen vilja att bli Guds verktyg, dvs. strävan i att förkunna evangeliet och leva ett fruktigt liv, men den som driver missionen framåt är Gud. Anderson (2005: 31) förklarar att människor ser sig själva sända av Anden för att missionera, som också sammanfattas i denna studie genom exempelvis kallelse, men framför allt betonas att Anden ska ge ett tecken på att människan ska ut och missionera.

Sammanfattningsvis är det fyra punkter som kan dras ges som en övergripande slutsats för frågeställningen om vad är mission?

- Mission är evangelisation och diakonalt arbete
- Missionen är Guds rörelse till världen
- Mission behöver inte betyda att landsgränser måste korsas. Mission riktar sig till alla människor som inte är en del av kyrkan
- För att missionera behöver en människa den Helige Andes kraft

6.2 Vem är den Helige Ande?

För det första vill jag nämna att tidigare forskning om just den Helige Ande inte eftersökts i studien. Det som varit av intresse har kopplats till pentekostala rörelsernas uppfattning av Anden och hur han manifesterar sig och verkar. Anledningen till att teologernas syn på den Helige Anden finns som frågeställning är för att kunna besvara syftet med uppsatsen, alltså vad den Helige Andes roll i missionen är.

Den första huvudslutsats av teologernas syn på den Helige Ande är att Anden är en del av treenigheten. Gud finns i en form och Gud finns i tre olika former. Jesus var sänd till världen men begränsad till mänskligheten, den Helige Anden blir tillgänglig för alla människor som vill

ta emot honom och han finns hos oss nu. Fadern, Sonen och Anden har alla samma mål och de jobbar i samma riktning. En teolog förklarade att Anden ses som Guds livgivande närvaro utan vilket inget liv kan existera. Anden ses även som kommunikator och Jesus ses som föredömet som en människa ska vända sig till i första hand och Gud är den som råder över alla.

Den Helige Anden ses alltså som den gudomen en människa kan erfara, eftersom Anden är vid liv och en upplevelse som är här och nu. Det förklaras genom att den Helige Ande sänds till världen för att människor ska förstå vem Jesus är och för att de ska få kraft att tala om Jesus. Den Helige Anden är ett sätt för människan att umgås med Gud.

Det finns olika sätt att umgås med Gud genom den Helige Ande eftersom den Anden visar sig på olika sätt. En intressant uppfattning bland teologerna var att ibland är det lättare att se i efterhand hur Gud har lett saker och på vilket sätt Anden verkat på olika vis. Anden manifesterar genom exempelvis helande, profetior eller tungotal som även framförts i tidigare av Ma (2007), Kärkkäinen (2018), Ma (2015), Anderson (2005), men enligt mina informanter manifesterar han sig även på ett sätt som är otydligt i stunden för människan, men synligt i efterhand. Anden ses i vardagen genom människor som blir berörda av Gud på olika sätt.

Den Helige Ande uppfattas som ledare och hjälper människan att på ett övernaturligt sätt förstå vad Gud vill. Anden är någon att räkna med då uppfattningen finns att en människa kan utsätta sig för fara utan att behöva vara rädd. En uppfattning är också att en människa inte ska söka efter Anden i ”spektakulära manifestationer” eller ”himlafenomen”. Anden är Guds dynamiska närvaro i världen, som finns i människans erfarenhet av Anden. Den Helige Anden ses även som resurs som människan har att tillgå. Anden kan erfaras genom tecken, exempelvis när en människa läser bibeln, det kan också vara genom en varning för att förmedla till människan att hon är på fel väg. Anden kan också upplevas som en närvaro exempelvis i gudstjänsten, sången och musiken. Anden kan verka som ledsagare för en hel församling och på så sätt går det att se att den Helige Ande tar sig uttryck i olika former, genom olika tecken. Teologerna sade också att Anden är förmedlaren för Guds frälsning genom dopet och Anden bor i människan. Sättet Anden syns och hörs är väldigt personligt och inte enhetligt, men Anden framträder även hos varje människa som den vill för att komma till nytta. Människor kan inte styra över hur Anden ska manifesteras sig.

I den tidigare forskningen, (Ma: 2007) framförs det hur den Helige Anden verkar genom människorna med kraft och mirakel. Teologerna i studien delar också en uppfattning av att övernaturliga kraften av Anden är något som förväntas. Kärkkäinen (2018) förklarar att Anden är på ett sätt en grund för missionen eftersom Anden ska leda missionen. Evangeliet är något som ska förkroppsligas och på så sätt blir människor mottagliga för den Helige Andes kraft som också är liknande den uppfattningen teologerna har av den Helige Ande. Den tidigare forskningen tar även upp att Anden uppenbarar sig på olika sätt, men också att Anden verkar som drivkraft för missionen och denna föreställning av Anden är densamma för studien. Ett annat perspektiv på Anden som skiljer tidigare forskning och denna studie åt är framförandet av Anden som Guds dynamiska närvaro i världen som finns i allt liv och att Anden framträder i varje människa som den vill för att varje människa ska komma till nytta, vilket anknyter Andens roll i Guds mission.

Huvudslutsatser som gjorts av teologernas syn på Anden kan sammanfattas övergripande med dessa punkter

- Anden är en del av treenigheten som tillsammans med Fadern och Sonen arbetar mot samma mål.
- Anden manifesterar sig inte bara genom olika nådegåvor. Anden verkar genom människan utan att det är uppenbart. Ibland är det lättare att se i efterhand hur Anden har verkat genom människan.
- Anden ses som Guds livgivande närvaro, den gudomen som en människa kan erfara och som finns här och nu
- Anden är Guds dynamiska närvaro i världen.
- Den Helige Ande framträder i varje människa som den vill för att varje människa ska komma till nytta

6.3 Den Helige Andes roll i missionen

Undersökningen har nu framfört hur teologerna uppfattar mission och den Helige Ande vilket leder till att slutligen framföra det som varit syftet med uppsatsen, hur teologerna uppfattar den Helige Andes betydelse och roll för missionsarbetet.

I ett historiskt perspektiv behövde en människa få en kallelse innan de kunde missionera. Xenolalin, blev en del av denna kallelse då människan uppfattades tala ett språk och åkte till det landet de uppfattades prata för att sprida evangeliet. Den Helige Ande skulle ge platsen till missionärerna som de skulle åka till. Denna form av kallelse ses idag som fungerande då den

förde två svenskar till Para som blev ursprunget till världens största pentekostala samfund idag. För att en människa ska missionera behöver de uppleva andedop. På så sätt är Andens roll i missionen viktig i kallelsen. Anden behöver också visa sin specifika vilja med personen för församlingen. Människor ska ta sig tid att fasta och be för att höra vad Anden säger till människorna. På så sätt får Anden en ledande roll i missionen, eftersom han ska verka som vägledning.

En avgörande roll Anden hade i missionen för en av teologerna var kraftdimensionen, då människan i starkare erfarenhet av Anden är beredd att bryta upp och ta sig vidare och på så sätt ta sig ur sin bekvämlighet. Anden har verkat som en motor i missionen som människor hämtat kraft från.

Den helige Ande ses inte bara som en ledare i missionen, han lyckas med att få de olika aktörerna i uppdraget att samverka med varandra på ett oförklarligt, övernaturligt sätt. Anden har enligt det analytiska ramverket ”upplevelse”, en specifik vilja med varje människa, på så sätt har varje människa ett syfte och genom detta samverkar alltihop. Det finns en uppfattning av att Gud inte styr allt, människan har också ett ansvar i utformandet av sitt liv. Det ska ske ett samspel mellan människan, Andens närvaro och Guds vilja. Anden anses kunna leda människan i rätt tid i rätt plats till rätt person och på så sätt visa sin ledning. Det finns en uppfattning bland teologerna att människan sällan ser hela bilden och på så sätt måste Anden förväntas leda människan.

Bönen ses som ett tydligt tillfälle där människan räknar med Anden men också där Anden är verksam. Konsekvenserna av att Anden verkar i människor leder till att människan sprider evangeliet. Kyrkan byggs och kristendomen finns i alla världsdelar. Människor får på så sätt ett hopp och budskap att ta till sig.

Anden intar rollen som ledare, som kraft och uthållighet och som den som får alla parter att samverka med varandra. I denna studie går det att se att det inte finns samma fokus på hur Anden leder missionen som i exempelvis Ma (2015) artikel, här framförs i stället vikten av att se människan, Anden och även Jesus som en del av Guds mission till världen. Hos informanterna i denna studie framgår det eftersom Anden ger människan kraft och uthållighet, eftersom Anden verkar i människan, ses detta som en del av anledningen till att pentekostal mission expanderats.

Genom att exempelvis evangeliet förkroppsligas som Kärkkäinen (2018) kommit fram till, förstås i denna studie som ett sätt för människan att göra sig lyhörd till Anden och på så sätt förstå Guds vilja med människa. Missionens arbete framkommer i denna studie också som en

drivkraft från Anden, i liknande uppfattning som Anderson (2005) framförde. Ur den tidigare forskningen förknippas oftast Andens roll som ledare med tecken och under, helande med mera. I denna studie verkar det som en självklarhet att Anden intar den rollen, men den viktigaste rollen är hur Anden finns med i vardagen, ger människan styrkan, mod och uthållighet. Det handlar om de tecken i vardagen som en människa fått, men som går inte märka av förrän i efterhand. Vi måste förstå att Anden intar en viktig roll för hur en människa ska verka i missionen, men Anden intar en roll i uppgift av Gud själv att verka genom människorna för att återställa världen. Den teologiska synpunkten, som informanterna i min undersökning återkommit till är den förståelsen av att Gud har en plan med hela världen. Det är Gud som sänder Sonen för att frälsa människorna. Det är Gud som sänder Anden för att rädda världen. Människor är mer eller mindre medvetna om att Gud arbetar genom dem för att återställa världen med hänvisning till Ma & Ma's (2013: 91) att människor upplever mötet med Gud utan att förstå "God's will for each person and Community". Anden är Guds livgivande närvaro utan inget liv existerar. Anden intar en ledande position i missionen genom den verkställande kraften, men egentligen går det att fråga ifall det är Anden eller Gud som Fadern den som leder i missionen? Allting återgår till Fadern, det som är hans mission och hans plan med världen och människan. Kan kanske människan på så sätt antas vara lika viktig som Sonen och Anden i uppdraget?

Ett par punkter av de huvudslutsatser som tagits:

- Anden ger människan kraft, mod och uthållighet att utföra mission
- Anden ska leda människan i missionen, en manifestation som kan förklara detta är genom människan ber och får svar på böner
- Anden får alla aktörer att samspela med varandra. Anden verkar genom människan utifrån Guds specifika vilja, på så sätt får han även allting samspela
- Anden är en del av Guds mission. Människan ska i missionen samspela med Guds vilja och Andens närvaro
- Anden förväntas leda människan i missionen
- Konsekvensen av att Anden verkar i människor leder till att evangeliet sprids, en kyrka byggs och som slutligen leder till att kristendomen finns i alla världsdelar.
- Det är Fadern är den gudomliga enheten som skickar både Jesus och Anden till världen för att utföra Guds plan, i vilket människan blir delaktig i.

6.4 Vidare forskning

Guds mission blir allt viktigare för människorna. Det handlar om att vara verksam i Guds planer, men det lägger också ett ansvar hos människan. Jag vill gärna hänvisa till det som uppsatsen inte hade tid eller plats åt att framföra, men som ses som en viktig del av det kristna livet inom pentekostala rörelser. Det hänvisas till hur en teolog förklarade att en människa bör leva:

” Apa som vaknar och så känner sig hungrig, sov i trädet och ska ut och äta. På vägen ner så känner han lukten av ett lejon och så tittar han och ser ett lejon ligga under trädet. Han vågar inte gå ner, han väntar och väntar, till slut kastar han pinnar och inser att lejonet rör sig inte, lejonet har dött där under trädet. När han förstår det bestämmer han sig att han ska bli ett lejon. Han skaffar en vass sten och skär upp lejonet, slänger ut köttet och benen, han tar huden och klär på sig huden och så går han ut. Så möter han en zebra som springer för livet när han blir rädd, och han [apan] känner sig oerhört mäktig. Men så känner han att han är hungrig och han ska gå hem igen och vänder sig om och där står det ett riktigt lejon. Då får han tvivlet, är jag en apa eller är jag ett lejon? När lejonet närmar sig honom så säger han jag är en apa, springer och klättrar upp i trädet och lejonet efter honom, huggit tag men får bara tag på svansen på skinnet. Då sitter han där uppe och tänker vad är det för fel? Jag såg ut som ett lejon, jag luktade som ett lejon och höll ändå på att dö. Så kommer han fram till att vill jag vara ett lejon, så måste jag bli full som ett lejon. Vill jag vara en kristen vill jag vara Guds barn, så måste jag bli född som ett Guds barn.”

Teologen skildrar en berättelse som kan ses ur olika perspektiv. Dels kan det skildra en människa som kan genom kläder och beteende uppfattas som kristen, men är inte fylld av Anden, vilket gör att hon inte får den andliga kraften att fullt ut leva som kristen. Det kan också tolkas som om en människa inte väljer att fullt ut vara kristen kan inte förvänta sig att Gud kommer ingripa med den mod, kraft och uthållighet Anden ger. Det ses som en viktig, ömsesidig relation mellan människan och Gud, att präglas av kristna värderingar och agera på det sättet också. Omvändelsen är fundamental för att kunna bli född som Guds barn. Teologen förklarar ”När en människa möter Gud och kommer till frälsning och förvandling, så händer någonting hela livet. Inte att jag får min synd förlåten och ha min sak klar med Gud utan hela mitt liv förändras”. Jag tycker att det är intressant att den holistiska synen på förhållandet mellan människan, Anden, Sonen och Gud framkommer tydligt där människan även har skyldigheter gentemot Gud. Livet förändras, dels i uppdraget av att vara del i Guds mission, dels i praktiserandet och erfarenheten av Gud.

Därför är det av intresse att kunna undersöka framställningen av människans agerande mot Guds mission och på vilka premisser hon måste handla för att få möjlighet att fyllas av Anden men även lyssna in Guds vilja med henne genom Andens manifestationer. Hos teologerna

framkommer det flertalet gånger att människan har ansvar, människan ska också vilja nå upp till det gemensamma målet.

Jag har funderat på frågor som kan vara intressanta för vidare forskning, dessa är: Vad är det som krävs av människan för att kunna bli delaktig i Guds mission? På vilket sätt uppfattas detta av människan? Hur kan denna uppfattning bidra till innan- och utanförskap? Hur förklaras Andens roll i relation till det perspektivet?

7. En inkluderande religionskunskapsundervisning

Skolverket presenterar ett resultat av en forskning gjord av Dan Moulin som intervjuat brittiska ungdomar i skolan. Eleverna i studien förklarar att målet med religionskunskapsundervisningen, så som att få förståelse för andra människors religiösa tillhörighet och dess traditioner blir kontraproduktivt. Det handlar bland annat om att elever med religiös positionering ställer sig kritiska mot att lärarna ofta undervisar om vilka regler som de praktiserande i religionen behöver följa, och att oftast är det den generella bilden av de mest konservativa eller exotiska riktningarna inom religionen som framförs. Eleverna får ingen kunskap om hur religionen kan kännas i hjärtat snarare än huvudet. Lärarens religiösa positionering syns i undervisningen och ofta är den ateistisk, i vilket eleverna med religionstillhörighet känner sig som en minoritet och väljer avstå att aktivt delta och bidra med perspektiv utifrån sin egen tro i religionsundervisningen. Det framförs ett påstående om att det är på grund av religionsundervisningen som en brist på respekt för religion växer fram (Skolverket, 2020).

De religiösa eleverna väljer att inte bidra till religionsundervisningen på grund av hur religionen framställs och att de religiöst aktiva är en minoritet. Även om de uppmanas att berätta om erfarenheter väljer eleverna att avstå uppdraget och detta kommer med de negativa erfarenheterna eleven fått erfar. Omgivningen har bristande förståelse och respekt för de religiöst aktiva vilket bland annat visar sig i de frågor som ställs till de religiösa eleverna. De kan få frågor om de har sett jungfru Maria eller liknande. Ställs det ännu mer utmanande frågor till eleven framkommer det att eleven känner sig obekvämt i att representera en hel religiös tradition. I studien fanns det elever som talade om att de riskerar bli slagna på grund av religiös tillhörighet (Skolverket, 2020).

Religionsundervisningen blir alltså ett tillfälle där kränkningar möjliggörs och där religiösa i stället börjas framför att uppmuntras. Det finns ett förslag från skolverket att uppmärksamma

denna studie inom den religionsdidaktiska forskningen och på så sätt uppmärksamma lärare på detta (Skolverket, 2020).

Utifrån denna studie uppmärksammas svårigheten och dilemmat med att vara religionslärare. Dels handlar det om framställningen av religionen i sin helhet, men också de religiösa elevernas positionering och deras uppfattning av hur religionen framställs i undervisningen. Utifrån läroplanen står det i religionskunskapens syfte att eleverna ska kunna bredda, fördjupa och utveckla kunskaper om flera religioner, livsåskådningar och etiska förhållningssätt och hur dessa kan tolkas (Skolverket, 2022). Eleverna ska också ha en utgångspunkt i en ”samhällssyn som präglas av öppenhet” (Skolverket, 2022) i relation till människors val av livshållningar, livsstil och olikheter. Hur uppnås detta mål när lärare förklarar de mest stereotypiska bilderna av en religion som inte stämmer med livssynen och gudsuppfattningen eleven själv har? Ändå ställs det krav att eleverna ska utveckla både respekt och förståelse för hur människor lever och tänker. Det blir alltså kontraproduktivt när läraren undervisar om den stereotypa religionstraditionen, som också kan handla om att religionslärare själva inte har kunskap nog i praktiserandet av religionen och hur den uppfattas av den enskilda individen.

I Skolverket (2011) kommenteras läroplanens centrala innehåll och syfte i religionskunskap 2, där ex. nyreligiositet ska sammanfatta de nya rörelser som är kända i vardagen, till exempel new age eller andlighet och spiritualitet. Eleverna ska försöka undersöka hur nyreligiositet kan förstås i förhållande till världsreligionerna, och pentekostalismen kan kopplas till detta då rörelsen inte har en helt enhetlig religiös tradition. Den betonar även individens fria val (Skolverket, 2011). Den fördjupade kunskapen av pentekostalism som jag fått under tiden jag undersökt Andens roll i svensk pingstmission har motarbetat de fördomar som funnits och skapats i media av pentekostal andlighet. Som lärare kan det ses av vikt att motarbeta fördomar med hjälp av en mer fördjupad förståelse för hur människor själva upplever sin tro. Pentekostal mission är inte bara en rörelse, det handlar om flera samfund som etablerar sig och formar sig efter samhället, eftersom tron är på ett sätt erfarenhetsbaserad i den andliga upplevelsen och Guds direkta ingripande i en människas liv.

Perspektivet om att pentekostalism möjligtvis är den näst största riktningen inom kristendomen kan motarbeta fördomar som möjligtvis kan grunda sig i mediernas granskning av pentekostala rörelser, så som Knutby-fallet eller Livets Ord. Om elever som tillhör pentekostal kristendom förstår att undervisningen inte grundar sig på fördomar eller generaliseringar kan det bidra till att eleven känner sig inkluderad, där trosuppfattningen bekräftas snarare än skiljer sig åt.

Attityden för religiositet måste förändras, läraren måste finna en balans i dilemmat där eleverna kan utveckla respekt och visa förståelse men också där läraren är tydlig med variationer inom religiösa traditioner, och på ett sätt utgå från eleven – likt det interkulturella perspektivet Lahdenperä (2021) talar om. Hon förklarar att mångfalden måste förstås och praktiseras utifrån interkulturella modeller, så som interkulturella lärprocesser. Lahdenperä (2021) förklarar begreppet interkulturalitet som en ömsesidighet där det både finns gränsöverskridande och social interaktion. Hon uttrycker vikten av att kommunikationen ska formas av ”jämlighet, respekt, öppenhet och gränsöverskridande” (Lahdenperä, 2021). Hon riktar sin studie mot etnisk mångfald i skolan, medan jag försöker förklara att detta perspektiv är något som kan diskuteras även inom religionsdidaktiken där fördomarna om koppling mellan religion och etnicitet inte alltid behöver samspela och där förståelsen för religion kan utökas om både lärare och elever visar förståelse för hur religionen uppfattas i erfarenheten. Det är trots allt erfarenheten och tron på gudomligheten eller andligheten som är en stor del av det religiösa praktiserandet vilket tydligt bevisas i denna studie. Kunskapen som fåtts i undersökningen om relationen mellan människan och Gud har utvecklat ett perspektiv som tidigare inte funnits hos mig. Förståelsen för hur Anden upplevs och känns och hur han leder människan kan vara en del av det de brittiska religiösa eleverna framförde att lärarna saknade och att religionsundervisningen därav inte lyckades. Denna undersökning har således hjälpt mig utöka religionsdidaktisk kompetens i att förstå den andliga erfarenheten och gudsuppfattning men den har också lärt mig uppmärksamma ett ämne som borde ställas mot de fördomar media placerar hos befolkningen, inte minst med anledning till den stora globala expansionen av pentekostalism.

8. Referenslista

- Alvarsson, J-Å. (2021). *Pentekostalismen i Sverige på 2020-talet*. Artos & Norma Bokförlag.
- Anderson, A. H. (2005). Towards a Pentecostal Missiology for the Majority World. *Asian journal of Pentecostal studies*, Volym (8), 29-47
- Anderson, A. H. & Westerlund A. (2012). *Den världsvida pentekostalismen*. Dialogos Förlag.
- Bryman, A. (2014). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber
- Jacobsen, D. (2021). *The World's Christians: Who They Are, Where They Are, and How They Got There*. Wiley-Blackwell.
- Kärkkäinen, V-M. (2018). Mission in Pentecostal Theology. *World Council of Churches*. Volym (107), 5-22. <https://doi.org/10.1111/irom.12205>
- Lahdenperä, P. (2021). *Interkulturalitet*. Skolverket
- Lundström, K., Ahlstrand, K., Alvarsson, J-Å., Janzon, G. (Red.). (2021). *Svensk mission och kyrkorna som växt fram*. Artos.
- Ma, J. (2015). The Holy Spirit in Mission. *A Journal of Theology Dialogue*, Volym (54), 171-179. <https://doi.org/10.1111/dial.12172>
- Ma, J. & Ma, W. (2013). *Mission in the Spirit: Towards a Pentecostal/Charismatic Missiology*. Regnum Books International.
- Ma, W. (2007). When the poors are fired up: The Role of Pneumatology in Pentecostal-charismatic Mission. *Transformation*, 28-34.
- Osbeck, C. (2021). *Religionsundervisningen riskerar att uppfattas som stereotyp*. Skolverket.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Johanneshov.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.
- Skolverket. (2022). *Ämnesplan religionskunskap*.
- Skolverket. (2011). *Kommentarmaterial till ämnesplanen i religionskunskap på gymnasial nivå*.

9. Bifogade bilagor: intervjuguide

Hur skulle du beskriva den Helige Andens gåvor?

På vilket sätt hade du beskrivit den Helige Andens roll i ditt liv?

På vilket sätt hade du förklarat hur den Helige Anden verkar i er församling?

Hur har de andliga gåvorna manifesterats sig i ert missionsarbete?

Finns det någon speciell, andlig upplevelse du/ din församling genomgått när ni missionerat som du hade velat berätta om?

Jag är intresserad av relationen mellan mission och synen på den Helige Anden. På vilket sätt verkar den Helige Anden i missionen?

Börja med att berätta för mig vilken syn du har på mission och vilken roll har missionen i din församling eller arbete?

Hur många missionärer har ni?

Hur riktar ni ert arbete i missionen?

Vilka frågor arbetar ni med?

Vilka frågor inom missionen tycker du personligen är viktigast?

Jag tänkte även att vi ska prata om den helige anden och helige andens roll i missionen. DU kan börja med att beskriva hur du uppfattar den helige Anden

På vilket sätt kan du genom den Helige Anden påverka missionen?

Vad för roll intar den Helige Anden i ditt liv?

Vad för roll tror du den Helige Anden har för församlingen?

Hur syns den Helige Anden?

Hur känns den Helige Anden?

Vad har den Helige Anden för kraft, enligt dig?

Hur tycker du att den Helige Anden kommer i uttryck i missionsarbetet?

När är den Helige Anden verksam i missionen?